БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 57 (4156).
11 МАРТ, 1980 й.
СЕШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

● КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов Фаластин Озодлиги демократик фронтининг бош секретари Неаф Хаватма бошчилигидаги шу ташкилот делегациясини 10 март куни қабул қилди. Делегация Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги совет комитетининг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турибди.

Бўлиб ўтган суҳбат давомида Ш. Р. Рашидов ленинча миллий сиёсат, КПСС XXV съездининг тарихий режалари амалга оширилаётганлиги туфайли республика меҳнаткашларининг хўжалик ва маданий қурилишда эришган муваффақиятлари тўғрисида сўзлаб берди.

● Республикамизда Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси ғолибларига КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқларини топширишга бағишланган тантанали йиғилишлар баланд руҳда ўтмоқда. Ана шундай йиғилишлардан бири Тошкентдаги 4-нон маҳсулотлари комбинатида бўлиб ўтди. Тошкент шаҳар Фрунзе район партия комитетининг биринчи секретари С. У. Султонова ғолибларга мукофотни топширди.

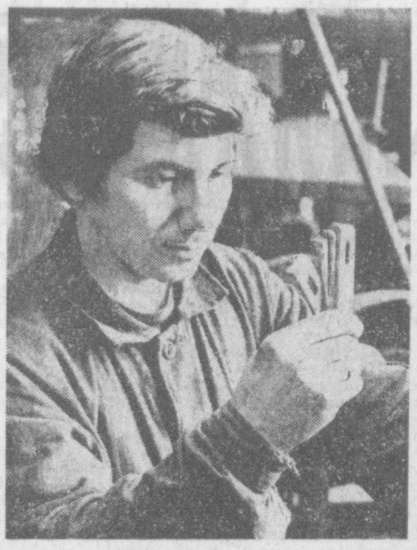

Александр Сокольский агрегат заводининг илғор силлиқловчиси саналади. Корхонанинг 20-цехида меҳнат қиладиган бу ишчига Сифат белгиси билан тайёрланадиган детални ишлаб чиқариш вазифаси топширилган. У бу вазифани шараф билан бажариб, смена топшириқларини мунтазам 120—130 процент адо этмоқда.

СУРАТДА: илғор ишчи Александр Сокольский.
М. Нуриддинов фотоси.

● *Диққат, қизиқарли тажриба!*

ШОЙИ ТОЛАСИНИНГ ХИСЛАТИ

Баҳор, ёз фаслларида шойи газламадан тикилган кийим кийишни қайси аёл ёқтирмайди? Крепдешин ёки шифондан тикилган кўйлаклар ҳам барчага ярашади.

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтининг олимлари Х. Аҳмедова, Л. Юнусов ва К. Ниғматов оқсил бирикмалари бўлган шойи толаларининг хислатларини ҳар томонлама ўрганиб чиқишди. Шуниси ҳам борки, ана шу толалар табиий ва синтетик толаларга нисбатан ултрафиолет нурланишга кам бардош беради. Тадқиқотчиларнинг ютуғи шундаки, улар шойи толасига айрим моддалар билан ишлов берилса, юқоридаги камчилик бартараф топишини исботлашди. Демак, янги усулда тайёрланган газлама сифатли ва чиройли бўлади.

Н. ИСМАГИЛОВА.

ИЛҲОМБАХШ МЕҲНАТИМИЗ— УЛУҒ ДОҲИЙ ЮБИЛЕЙИГА

МУНОСИБ ТУҲФА

Тошкент шаҳри қурилиши Бош бошқармасига қарашли 2-уйсозлик комбинати 25-қурилиш бошқармасининг бинокорлари ўртасидаги мусобақада Валентина Григорьевна Савельева бошлиқ бригада пешқадамлик қилаётир. Бу коллективда ўз ишини яхши билган қўли гул сувоқчилар ва бўёқчилар кўплаб топилади. Улар доим юксак сифат ва самарадорликка эришишга муваффақ бўлишмоқда.

БУГУН

бригада бинокорлари Ленин проспектида тўққиз қаватли турар жой биносини пардозлашни тугаллашди.

Барча пойтахтлик бинокорлар каби В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини муносиб меҳнат туҳфалари билан кутиб олишга қарор қилган бригада пардозчилари улуғ доҳий туғилган кунгача ўнинчи беш йиллик план ва топшириқларини адо этишга сўз беришган.

Аҳдга яраша меҳнат қилишда Тамара Ермакова, Альфия Аминова каби меҳнатсеварлар кўпчиликка ўрнак кўрсатишяпти.

Тажриба пиллакашлик фабрикасининг ип йигирув цехида кўп йиллардан бери меҳнат қилаётган ишчилардан Р. Ризаева, Т. Салимжонова (суратда: чапдан-ўнгга) В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини муносиб кутиб олиш бўйича оширилган социалистик мажбурият қабул қилишган. Улар ҳозир шу мажбуриятларини бажариш учун интилиб, смена топшириқларини мунтазам ортиғи билан адо этишяпти.

Х. Мирзакаримов фотоси.

ГАЗЛАМА ЖИЛОСИ

Халқимизга кўрса кўз қувонадиган миллионлаб метр ранг-баранг товланувчи газламалар етказиб бераётган Тошкент тўқимачилик комбинати меҳнатчилари доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги шарафига социалистик мусобақани авж олдиришяпти. Айниқса, иккита Меҳнат Қизил Байроқ орденининг кавалери, Виноградовалар номидаги мукофот лауреати Н. В. Ершова ҳамкасбларига ўрнак кўрсатяпти. У 48 та тўқув дастгоҳини моҳирона бошқариб, ҳозирги кунда 1985 йил ҳисобига маҳсулот топширяпти. Илғор ишчи ўнинчи беш йиллик бошидан бери 6 миллион 100 минг метрдан ортиқ газлама тўқиди. Фараз қилинг-а, ана шу газламадан ер шари экватори бўйлаб, 170 та айлана ҳосил қилиш мумкин эди.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Буолма Жўраева, СССР Олий Советининг депутати Дилбар Қулматова, моҳир тўқувчи В. И. Солдатова ва бошқа меҳнат пешқадамлари ҳам доҳий юбилейига муносиб туҳфалар тайёрлашяпти.

— Социалистик мусобақа пешқадамлари сафи кун сайин кўпайиб боряпти,— дейди комбинат ишчилар комитетининг раиси Э. Т. Ҳамидов.— Ҳозиргача 6 ишчи етти йиллик, 23 ишчи олти йиллик, юздан ортиқ ишчи беш йиллик шахсий планларини бажариб қўйди.

Буюмларда дўстлик рамзи

Ватанимиз пойтахти Москвада ўтказиладиган Олимпиада ўйинлари бошланишига оз вақт қолди. Ана шу дўстлик ва биродарлик анжуманининг ўтказилишига шаҳримиздаги ўнлаб корхоналар қатори спорт буюмлари фабрикаси коллективи ҳам муносиб ҳисса қўшяпти.

БУГУН

фабрикада йил бошидан бери спорт анжумани рамзи билан ишлаб чиқарилган буюмлар 250 минг сўмликдан ошди.

Коллектив ўтган йили ҳам Олимпиадага аталган буюмлар ишлаб чиқариш топшириғини ошириб бажарди. Планда кўзда тутилганидан 100 минг сўмликдан ортиқ маҳсулот тайёрланди. Бу йил эса июль ойигача фахрли белги қўйилган 600 минг сўмлик турли буюмлар ишлаб чиқарилади.

● ЗЛОБИНЧИЛИК ҲАРАКАТИГА — КЕНГ ЙЎЛ

ПУДРАТ УСУЛИДА

Тошкент шаҳри қурилиши Бош бошқармасига қарашли 6-қурилиш тресси, 70-қурилиш бошқармаси бинокорлари ўртасида бошланган меҳнат беллашувида С. Варахтин ва Н. Мина бошлиқ бригадаларнинг аъзолари ғолиблик қилишмоқда. Бу коллективлар кўп йиллардан буён Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Н. Злобиннинг бригада пудрати методи бўйича иш юритишяпти. Машина ва механизмлардан ҳамда иш вақтидан унумли фойдаланиш, бинокорларнинг ўз ишларига нисбатан масъулиятининг ўсиши туфайли кунлик ва ойлик планлар 120— 140 процентдан адо этиляпти.

Беш йилликнинг тўртинчи йилида иккала бригада, битта мактаб ва бир нечта мактабгача болалар муассасалари объектларини қуриб, фойдаланишга топширишган эди. Бу йил эса Марказ— 17 кварталида 320 ўринли болалар боғчаси ҳамда замонавий типдаги мактаб биносини қуришмоқда. Беш йиллик план ва топшириқларини муддатидан илгари адо этишга сўз берган бригадаларнинг аъзолари бу икки объектни учинчи кварталда фойдаланишга топширишга қарор қилишган.

МЕҲНАТ СЕМЕСТРИ ЯКУНИ

Ўтган йили пойтахт области олий ўқув юртлари, техникумлари ва ҳунар-техника билим юртларининг 22 мингдан ортиқ студент ва ўқувчиси ёзги меҳнат семестрида қатнашди. Студентлар қурилиш отрядларининг жангчилари 20 миллион сўмликдан ортиқ қурилиш-монтаж ишларини бажаришди. Ёшлар мамлакатимизнинг зарбдор қурилиш майдонларига айланган Новгород ва Ивановонинг ноқоратупроқ ерларида, Тюмень области ва Байкал-Амур магистрали қурилишида баракали меҳнат қилишди. Бундан ташқари оловқалб ёшлар қишлоқ меҳнаткашларига ҳосилни йиғиштириб олишда катта ёрдам кўрсатишди.

Куни кеча Билимлар уйида бўлиб ўтган пойтахт области студентлар қурилиш отрядларининг 5-слётида ана шу ютуқлар таҳлил этилди. Ўтган йилги социалистик мусобақа ғолибларига студентлар қурилиш отрядлари область штаби ва область комсомол комитетининг мукофотлари топширилди. Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг бунёдкор ёшларига биринчи ўрин берилди. Улар кўчма Қизил байроқ ва телевизор билан тақдирланишди. Иккинчи ўрин Тошкент политехника институтига ва учинчи ўрин алоқа электротехника институтига берилди.

Ғолиблар орасида Чирчиқ индустриал техникуми, Тошкент гидрометереология техникуми, алоқа политехникуми, 4, 50, 9-ҳунар-техника билим юртларининг коллективлари бор. Алоҳида медицина отрядлари ўртасидаги ғолибликни Тошкент Давлат медицина институтининг «Сангвист» отряди қўлга киритди.

ФОЙДАЛИ ЧИҚИНДИ

Синтетик толалардан ип тайёрлашда унда ҳосил бўлувчи электростатик зарядларни йўқотиш ғоят муҳим. Акс ҳолда ипнинг сифати бузилади. Ҳозирги пайтда электростатик зарядларни йўқотиш учун технология жараёнида антистатик моддалардан фойдаланилади. Лекин бу усул бир мунча қимматга тушади.

Тошкентдаги пахта целлюлозаси химия ва технологияси илмий-текшириш институти ходимлари, химия фанлари кандидати Х. Н. Зиёвутдинов ва кичик илмий ходим С. Ш. Жалилова қизиқарли тадқиқот ўтказишди. Улар антистатик сифатида пахта мойи олишда ҳосил бўлувчи чиқиндидан фойдаланишди ва кутилган натижага эришишди. Ана шу чиқинди қимматли моддаларнинг ўрнини бемалол боса олар экан. Янгиликнинг ишлаб чиқаришга жорий этилиши катта иқтисодий самара олиш имконини беради.

ИЛМИЙ-МЕТОДИК КОНФЕРЕНЦИЯ

Ҳар йили қишки каникул даврида Ф. Энгельс номли Тошкент Давлат чет тиллар педагогика институтининг ўқитувчилари ўзларининг анъанавий илмий-методик конференциясига йиғиладилар. Унда профессор-ўқитувчилар коллективи ҳозирги даврда ижтимоий фанлар, хусусан тилшунослик, психология, педагогика, чет тилларни ўргатиш методикаси, назарий ва амалий машғулотларнинг самарадорлигини ошириш, техник воситалардан фойдаланиш каби қатор масалалар ҳақида докладлар қиладилар ва ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашадилар.

БУГУН

бўлиб ўтган ана шундай илмий-методик конференцияда инглиз тили факультетининг профессор-ўқитувчилар коллективи амалий ва назарий машғулотларда техник воситалардан ва кўргазмали қуроллардан фойдаланиш масалаларини муҳокама қилдилар.

Унда филология фанлари доктори, профессор А. А. Абдуазизов, Т. Т. Икромов, Е. А. Гурдниева ва катта ўқитувчилардан Х. Э. Олимбоева, В. В. Афанасьева, И. Ф. Васева, Д. И. Ғозиева, Ж. М. Дашевская, Д. У. Дўстбобоева, Э. Н. Муратова ва бошқалар қизиқарли докладлар қилдилар ва чет тилини ўргатишда техник воситалар ва кўргазмали қуроллардан фойдаланиш бўйича ўз тажрибалари билан ўртоқлашдилар. Илмий-методик конференция жуда қизиқарли ўтди.

Ҳ. ШОДИЕВ.

● ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИДА

Саодатли тақдир ҳикояси

Тошкент Давлат маданият институтида республикамизда хотин-қизлар озодлиги учун курашнинг фаол қатнашчилари Марям Исломова ва Фотима Ниёзова билан учрашув ўтказилди.

Республикамиз хотин қизлари орасида комсомолга биринчилардан бўлиб кирган М. Исломовага сўз берилди. У 1920—25 йилларда комсомол ташкилотларидаги фаолияти, ўзбек хотин-қизларининг саодатли тақдири учун жонбозлик кўрсатган тенгдошлари ҳақида тўлқинланиб ҳикоя қилиб берди.

Ёшлар билан учрашувга келган Фотима Ниёзова ҳам бахтли ҳаёт учун курашган аёллардан биридир.

Ҳурматли онахоннинг ёрқин ҳаёт йўли ҳақидаги ҳикояси ҳам ёшларда катта таассурот қолдирди. Учрашув охирида бадиий ҳаваскорларнинг қизиқарли концерти уюштирилди.

И. РЎЗИЕВ.

Шодлик куйчисини олқишлаб

Шу йил республикамизда ўзбек совет маданиятининг истеъдодли намояндаси, ўзбек адабиётининг ривожланишига салмоқли ҳисса қўшган ватанпарвар коммунист ва драматург Ҳамид Олимжоннинг 70 йиллик юбилейи нишонланади.

Шу муносабат билан Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат кутубхонаси да ҳам юбилейга тайёргарлик кўрилмоқда. Кутубхонанинг кўргазмалар залида Ҳамид Олимжон ҳаёти ва ижодий фаолиятига бағишланган китоб кўргазмаси ташкил этилди. Кўргазма Ҳамид Олимжон асарлари ҳамда шоирнинг ҳаёти ва фаолиятига бағишланган адабиётлардан ташкил топган.

Атоқли ўзбек шоири Уйғун Ҳамид Олимжонни «Бахт ва шодлик куйчиси» деб атаган эди. Дарвоқе бугунги кунгача «Бахтлар водийси», «Россия», «Ўрик гуллаганда» шеърларининг автори Ҳамид Олимжон шу шарафли ном билан яшаб келади.

Кутубхонадаги Ҳ. Олимжонга бағишланган китоб кўргазмаси ҳам «Бахт ва шодлик куйчиси» номи асосида ташкил этилди.

А. МАҲСУМОВА.

ИЖРОИЯ КОМИТЕТ СОСТАВИДА— МЕҲНАТ ПЕШҚАДАМЛАРИ

Февраль ойида Советларга бўлиб ўтган сайловларда халқимиз ўзининг энг яхши ўғил ва қизларини республика Олий Советлари ва халқ депутатлари маҳаллий Советларига сайлади. Жумладан, Тошкент шаҳар Советига ва район Советларига юзлаб ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари сайландилар. Улар бугунги кунда В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини муносиб кутиб олиш учун, беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақада пешқадамлик қилишмоқда. Шаҳар Совети депутатлари — трактор заводи кранчиси Д. Г. Алимуҳамедова ва «Жилстрой» тресси комплекс бригадаси бригадири Г. Ф. Вахмянина шулар жумласидандир. Куни кеча шаҳар Советининг биринчи сессиясида улар депутатлар У. У. Умаров, Ш. Р. Мирсаидов, Р. У. Тўрақулов, Э. Р. Шаҳназаров билан бирга шаҳар Совети ижроия комитетининг аъзолари қилиб сайландилар.

МАҲАЛЛАДА ОҒЗАКИ ЖУРНАЛ

КЕЧА

пойтахтнинг Сергели йўлдош шаҳарчасидаги Навоий маҳалласида Тошкент Давлат маданият институти маданий-оқартув факультети методист-ташкилотчи ва хореография бўлими III курс студентлари иштирокида доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигига бағишлаб «Санъат халқникидир» мавзуида оғзаки журнал ўтказилди.

Оғзаки журнал тўрт саҳифадан иборат бўлиб, унинг биринчи саҳифаси «Ленин ва кино» деб аталди. Унда филология фанлари кандидати, киношунос М. Алиев Совет кино санъатидаги мазмунли Ленинnома ҳақида қизиқарли суҳбат ўтказди. Оғзаки журналнинг «Режиссёр ва саҳна» деб номланган иккинчи саҳифасида институт режиссура кафедрасининг катта ўқитувчиси М. Исроилов саҳна режиссурасининг сирлари билан кеча қатнашчиларини батафсил таништирди. Журналнинг «Баҳор маликаси» ва «Ўзбек классик шоирлари ижодида —диёр madҳи!» деб номланган кейинги саҳифаларини студентлардан Дилфуза Баҳромова ва Абдулла Парпиевлар олиб бордилар.

Граждан авиацияси Тошкент авиакорхонасининг учувчилари пассажир ва халқ хўжалик юклари ташиш план-топшириқларини ортиғи билан адо этиб келяптилар.

СУРАТДА: коллектив ютуғига муносиб ҳисса қўшиб келаётган Вадим Романчук бошлиқ илғор ҳаво кемаси экипажи аъзолари: (чапдан-ўнгга) кема командири В. Романчук, штурман А. Никольский, иккинчи учувчи В. Пекришев ва борт-механик Г. Попов.

Техникумда навоийхонлик

Китобсеварлар жамияти Собир Раҳимов район бўлими республика маданий-оқартув техникумида навоийхонлик кечаси уюштирди. Студентлар ҳузурига қўлёзмалар институтининг директори, профессор А. П. Қаюмов бошчилигидаги бир группа навоийшунос олимлар ташриф буюришди. Профессор А. П. Қаюмовнинг «Навоий лирикаси» мавзуидаги доклади йиғилганларга айниқса манзур бўлди. Филология фанлари доктори М. Қодирова Навоий асарларида хотин-қизлар образи, филология фанлари кандидати Б. Ҳасанов Навоий қўлёзмалари ҳақида сўзлаб беришди.

Кеча охирида ёшлар буюк ўзбек шоирининг бебаҳо шеърларидан намуналар ўқишди. Навоий ғазаллари билан айтиладиган қўшиқларни ижро этишди. Тадбир йиғилганларда катта таассурот қолдирди.

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЁЗУВЧИ ҲАБИБИЙ (З. ХОЛМАТОВ)НИ ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет адабиётини ривожлантиришдаги хизматлари учун ва туғилган кунига тўқсон йил тўлиши муносабати билан ёзувчи Ҳабибий (Зокир Холматов) Халқлар Дўстлиги ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1980 йил 10 март.

ҚУРИЛИШ МАЙДОНИДА

Ободончилик йўлида

«Таштрансспецстрой» трестига қарашли 72-қурилиш бошқармаси қурувчилари муҳташам биноларга канализация ўтказиш, йўлкалар қуриш каби ишларни бажаришади.

Бошқармада Виктор Богданов бригадасини алоҳида тилга олишади. Бригада объектларни ўз вақтида топширилишига эришмоқда. Улар тез муддатда радио-изотоп магазини ва Оқтепадаги музика мактабини фойдаланишга топширишди. Ҳозир кўнгалантерея комбинати қурилишида ободончилик ишларини тезкорлик билан бажаришмоқда.

— Шу кунларда қурувчиларимизнинг меҳнат кўтаринкилиги жўш урган,— дейди 3-участка катта прораби Шавкат Мамашоев.— В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигигача топшириладиган объектларнинг ободончилик ишларини сифатли тугатишга бел боғлаганмиз.

Доҳий юбилейига муносиб совға тайёрлаш учун Нурмат Менглиев, Александр Ивашку, Мардон Умиров, Татьяна Шепетькова, Бурхон Турдиев, Ғофир Исомиддинов, Мирза Холмирзаев каби азаматлар ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар.

Б. ОМОНОВ.

ШАРҲЧИ САТРЛАРИ

Суринамдаги воқеалар

Жанубий Американинг шарқи-шимолидаги 440 минг аҳолиси бўлган кичик давлат—Суринамда ўтган ҳафтада давлат тўнтариши бўлди. Сержантлар ҳамда лейтенантлар қўмондонлиги остидаги бир неча юз солдат мамлакат пойтахти — Парамарибо шаҳрида ҳарбий казармаларни, полиция бошқармасини, радио ва телевидение станциясини, марказий телеграфни қўлга олди. Шундан кейин ҳукумат муассасалари уларнинг қўлига ўтди. Ағдариб ташланган бош министр Х. Аррон ва унинг ҳукуматининг бир қанча аъзолари, шунингдек полиция бошлиғи ва бош прокурор қочиб кетишга уринганларида қамоққа олиндилар. Улар судга берилади.

Суринам янги раҳбарларининг айтишича, собиқ ҳукуматнинг мамлакат энг муҳим ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал этишга лаёқатсизлиги тўнтаришнинг асосий сабаби бўлди. Янги маъмурлар «халқ манфаатлари йўлида ислоҳотлар программаси»ни ишлаб чиқиш ва амалга оширишга ваъда бердилар. Ҳарбий кенгаш ва граждан ҳукумати тузиш ва унга мамлакатни бошқаришнинг маъмурий вазифаларини топшириш ниятида эканлигини билдирди. Ҳарбий кенгаш шу ҳукумат учун номзодлар танлашни миллатчи республика партиясига топширди. Аҳоли ўрта табақалари манфаатларини ифодаловчи бу партия мамлакатнинг миллий манфаатларини ҳимоя қилиш учун барча тараққийпарвар доираларни бирлаштиришни талаб қилмоқда. Ишчилар синфи ва бошқа ватанпарвар кучлар уни қўллаб-қувватламоқдалар.

Суринамга XVII асрнинг бошлариданоқ Голландия мустамлакачилари ҳукмронлик қилиб келдилар. У 1975 йилнинг охирларидагина мустақил давлат, деб эълон қилинди. Аммо мамлакат экономикасида илгаригидек, чет эл капитали ҳукмронлик қилмоқда. АҚШнинг империалистик корпорациялари Ғарбий Европа монополияларини кейинги вақтларда тобора кўпроқ сиқиб чиқармоқдалар. Мамлакатнинг асосий бойлиги ҳисобланган боксидни Американинг «Алкоа» концерни ва Англия билан Голландиянинг «Ройял датч-шелл» корпорациялари ўз қўлларига олдилар. Боксид запаслари жиҳатидан Суринам жаҳонда биринчи ўринда турибди. У ерда қазиб чиқарилаётган боксиднинг 90 проценти Америка Қўшма Штатларига олиб кетилмоқда.

Х. Аррон ҳукумати империалистларнинг Суринам экономикасига ўзбошимчалик билан ҳукмронлик қилишига йўл очиб берган эди. Мана шу ҳол мамлакатда иқтисодий бошвоқсизлик келиб чиқишига, нарх-навонинг ва ишсизлар сонининг тинмай ўсишига асосий сабаб бўлди. Ишсизлар меҳнатга лаёқатли аҳолининг тўртдан бир қисмини ташкил этади. Суринамда ҳокимиятнинг ҳозирги ўзгариши империалистларни, аввало, Америка империалистларини ғоят ташвишга солаётганлиги бежиз эмас, албатта. Улар Жанубий ва Марказий Американинг бошқа мамлакатларида бўлаётганидек, Суринамда ҳам империализмга қарши курашнинг кучаяётганлигидан асосли равишда чўчимоқдалар. Жанубий Америка матбуоти Суринамдаги воқеаларнинг ривожи Вашингтонга номақбул йўлдан борган тақдирда АҚШнинг ҳарбий аралашуви ҳам мумкин, деб ҳисобламоқда.

Н. ЧИГИРЬ,
ТАСС шарҳловчиси.

ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ ЙЎЛИДАН

ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИБ

1979 йилда Ўзбекистон ССРнинг иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат планини муваффақиятли бажариш учун бошланган республика социалистик мусобақаси якуни бўйича Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг нашриёти ва Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахона коллективига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи берилди.

Бугун биз марказий, республика, Тошкент области, Тошкент шаҳри газеталарини, шунингдек бошқа босма маҳсулотларни ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган корхона ҳақида ҳикоя қиламиз.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётида беш йиллик ишлаб чиқариш программасини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақа кенг қулоч ёйган. Бу коллективнинг меҳнат активлиги, партия ташкилотининг матбаачиларини КПСС XXV съезди, КПСС Марказий Комитетининг ноябрь (1979 йил) Пленуми белгилаб берган вазифаларни ҳал этишга жалб этиш бўйича амалга ошираётган катта ташкилотчилик ишлари натижасидир.

Нашриёт иқтисодий ва социал ривожланиш беш йиллик планига мувофиқ тўрт йил мобайнида ишлаб чиқариш ҳажмини 20,7 процент ўстирди. Бу ўсишнинг 91,8 процентга меҳнат унумдорлигини юксалтириш эвазига эришилди. Қуйидаги кўрсаткичлар ҳам қувонарли. Маҳсулот таннархи 7,4 процентга арзонлаштирилди, ҳар бир ишчи ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқариш 18,6 процент юксалди, фондлар самарадорлиги 21 процент ўсди, ускуналарнинг бекор туриши кескин камайди.

1979 йил планини нашриёт коллективи муддатидан илгари, 21 декабрда бажарди. Коллектив социалистик мажбуриятларини муваффақиятли уддалади. Товар маҳсулот реализацияси 103,4 процентни ташкил этди, товар маҳсулотнинг ҳар сўми учун сарфланаётган чиқим 1,2 процентга камайди.

Халқ хўжалигининг муҳим соҳаларидан бўлган полиграфия корхонаси мунтазам ривожланиб, қувватларини ошириб боряпти. Жумладан, шу беш йилликда нашриёт томонидан 3 миллион сўмлик технологик ускуналар сотиб олиниб, ўрнатилди ва ишга туширилди. Мамлакат илмий-тадқиқот институтлари билан биргаликда ишлаб чиқаришга олтита янгилик жорий этилди. 9 та янги технологик жараён, шу жумладан, нашрларни ўта силлиқ қоғозларга босиш, лаклаш, ишловдан чиқарилган пўлат офсет пластинкаларда шильдлар тайёрлаш, китоб блокларини тикмасдан живслаштириш каби технологик жараёнлар ўзлаштирилди. Бу техник янгиликлар маҳсулот ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш, нашрларнинг полиграфик ижросини ва бадиий безашни анча яхшилаш имконини берди.

Ҳозирги вақтда нашриётнинг инженер-техник ходимлари Ўрта Осиёда ягона бўлган репромарказни такомиллаштириш устида меҳнат қилишяпти. Бу ерда ранглари ажратилган фотоформалар тайёрланади. Репромарказ замонавий лазер «қалпоқчали» электрон техника, шунингдек, энг янги фоторепродукция ускуналари, лаборатория асбоблари билан жиҳозланган.

Репромарказ яратилиши барча фоторепродукция техникасини бир жойга жамлаш, унинг технологик имкониятларидан тўла фойдаланиш, мутахассисларнинг куч-ғайратини фотожараёнларни нормаллаштиришга, барча босқичлар ва операцияларда назоратнинг объектив усулини жорий этиш билан боғлиқ масалаларга қаратиш имконини беради. Булар ҳаммаси фотоформаларнинг юқори сифатли бўлишини таъминлаш, босма маҳсулотнинг полиграфик ижросини тубдан яхшилашга ёрдам беради.

Ишлаб чиқариш қувватларидан самарали фойдаланиш бўйича катта ишлар қилиняпти. Жумладан, бу йил листли офсет машиналарида қувватлардан фойдаланиш коэффициентини 89,9 процентга, юқори босмали листли машиналарда эса 92,9 процентга, юқори босмали рулон машиналарида эса 97 процентга етказиш кўзда тутиляпти. Чуқур босма цехида рулон машиналари иш ҳажми анча ортади.

Полиграфчилар халқ мулкини — қоғозни, полиграфия материалларини, электр қувватини тежаб-тергаб сарфлашади. Фақат ўтган йилнинг ўзида турли сортдаги 492 тонна қоғоз, кўпгина табиий газ, ёнилғи ва электр қуввати, турли хил материаллар ва хом ашё тежалди.

Рационализаторларнинг ижодий изланиши катта наф келтиряпти. Ўтган йили улар иқтисодий самараси 128 минг сўм бўлган 23 та рационализаторлик таклифини киритдилар. Инженерлар Л. Добринский ва В. Ненашевнинг қурилаётган газета корпусининг ертўласи биноси ғови ва пойдеворининг конструкциясини ўзгартириш бўйича киритган таклифи қурилишни 50 минг сўмга арзонлаштириш имконини берди. Ижодий фикр эгалари бўлган кишилар сафи тинмай ўсяпти. Кўпгина ижодкор ходимларимиз, жумладан, инженерлар Н. Кушнир, Ю. Задорожний, Э. Саидаҳмедов, Р. Берегуляк, Е. Хан, А. Ёқубжонова каби ўртоқлар бир нечтадан рационализаторлик таклифи киритишган. Бу беш йилликда 12 цех, 50 бригада «Коммунистик меҳнат коллективи» фахрли номига эга бўлди. 700 дан ортиқ ишлаб чиқариш илғорига «Коммунистик меҳнат зарбдори» унвони берилди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг ноябрь (1979 йил) Пленумида сўзлаган нутқида таъкидлаганидек, бизнинг барча ҳаракатларимиз марказига меҳнаткашларни беш йилликнинг сўнгги йили топшириқларини бажаришга жалб этиш қўйилиши керак. 1980 йил план топшириқлари жўн эмас. Лекин улар тўла ва оширилиб бажарилиши лозим. Бунинг учун нима қилмоқ керак? Халқ хўжалигининг барча участкаларида, ҳар бир ишлаб чиқариш ячейкасида юксак талабчанлик, уюшқоқлик, ишга ижодий муносабат вазиятини яратиш зарур.

Коллективимизнинг ҳар бир ходими бу талабларни бажариш ғоят муҳим эканлигини бу йил фақатгина ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йили бўлиб қолмай, балки навбатдаги, ўн биринчи беш йиллик — КПСС XXVI съездига тайёргарлик йили бўлганлиги учун ҳам ғоят муҳим эканлигини яхши билади.

Ўнинчи беш йиллик планини бажарилиши учун нашриётда 450 ишлаб чиқариш илғори, 90 бригада мусобақалашяпти. Ҳарф терувчилар Р. Гарипов, Д. Абдураҳмонов, Р. Петрико, чуқур босма печатниклари А. Ималиев, Г. Маҳкамов, В. Шабанов, газета-ротация цехи печатниклари А. Исмоилов, В. Тигай, цинкографлар В. Букреева, А. Ниёзмуҳамедова, линотипистлар С. Умурзоқов, Я. Броцкий, Л. Буравлёва, муқоваловчилар Т. Шулинина, В. Яковлева, М. Бяшарова ва бошқаларни ҳақли равишда социалистик мусобақа машъаллари дейиш мумкин.

Полиграфия корхонаси меҳнаткашлари В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги шарафига меҳнат вахтасини муносиб давом эттиришяпти. 300 ишчи 22 апрелга қадар шахсий беш йиллик топшириғини бажаришга аҳд қилди.

Бу йилнинг маҳсулот реализация қилиш бўйича икки ойлик плани 101,2 процент бажарилди. Планга қўшимча олинган фойда 20 минг сўмни ташкил этди. Бунга коллектив осонликча эришгани йўқ. Биз ҳал этишимиз лозим бўлган мураккаб проблемалардан бири бу — материалларни ўз вақтида етказиб бермаслигидир. Жумладан, ўтган йил фонди бўйича биз таъминотчи корхоналардан 800 тонна қоғоз олмадик. Бу йилни эса биз газета ва журналлар чиқариш учун ҳатто бир ойга ўтмайдиган қоғоз запаси билан бошладик. Резина хом ашёси етказиб берилмаётганлиги сабабли мамлакатнинг полигрфия корхоналаридаги печат машиналари учун резина валиклар ишлаб чиқарадиган экспериментал цех ҳозир қийин аҳволда қолди.

Бир неча оғиз сўз корхонани ривожлантириш истиқболи ҳақида. У янги газета корпуси қурилиши билан боғлиқ. Янги корпус келаси йилда фойдаланишга топширилиши керак. Лекин бир қатор нуқсонлар бизни ташвишлантиряпти. Ўтган йили қурувчилар қурилиш-монтаж ишлар планини анча ортиғи билан бажаришлари мумкин эди. Бироқ, анча вақт цемент етишмаганлиги, йиғма темир-бетон етказиб беришда узилишлар юз берганлиги туфайли белгиланган марра эгалланмади. Бош институт «ГипроНИИполиграф» лойиҳа-смета ҳужжатларини ўз вақтида ва тўла бермаганлиги сабабли мазкур объектда қурилиш ишлари мураккаблашиб қолди. Лойиҳа-смета ҳужжатларининг айрим бўлимлари ҳамон олингани йўқ. Бундай аҳволга чек қўйиш керак.

Янги қувватларнинг ўз вақтида ишга туширилиши ўн биринчи беш йилликда босма маҳсулот ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш, сифатини яхшилаш имконини беради. Газеталар, журналлар, китоблар, брошюралар нашр этиш эса муҳим сиёсий ва давлат ишидир.

И. ШОҒУЛОМОВ,

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг директори.

• *Коммунистлар мусобақага бошчилик қилмоқдалар*

ИЗЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИ

Тошкент тепловоз ремонти заводи қувур участкасининг коллективи 15 ишчидан 12 ишчигача камайди. Шунга қарамай, участкада энди иш унумдорлиги ошди. Бу эса, коллективда коммунистлар бошчилик қилаётган резервларни қидириш самарасидир.

Цех партия йиғилишларидан бирида ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш масалалари муҳокама қилинди. Бу йиғилишда завод ветерани П. Ф. Голанский сўзга чиқиб, қимматли таклиф киритган эди. У киритган таклифнинг моҳияти қуйидагилардан иборат. Қувур участкасида икки бригада бўлиб, улардан бири машина мойи қувурларини, иккинчиси эса сув қувурларини ремонт қилишга ихтисослашмоқда. Ҳар икки коллективнинг иш характери умуман ўхшашдир. Лекин баъзан шундай манзарани кўриш мумкин: бригадалардан бирида иш бошидан ошиб ётган бўлса, иккинчиси зарур материалларнинг йўқлигидан бекор туриб қолади. Шундай экан, нима учун бригадаларни бир коллектив қилиб бирлаштириш мумкин эмас? Йиғилиш қатнашчилари коммунистнинг таклифини қўллаб-қувватлашди. Кўп ўтмай, бригадаларни бирлаштириш тўғрисида тегишли буйруқ чиқарилди.

Тепловоз — йиғув цехининг бошлиғи М. А. Сокол бирлаштириш натижаларини қуйидагича шарҳлайди:

— Илгари доимо судралиб келган участка ҳозир смена топшириқларини ҳар куни ошириб адо этмоқда. Ишчилар бир-бирининг ўрнини боса олиши, иш кўламининг кенгайтирилиши, айниқса ёш ишчилар малакасининг сезиларли даражада ўсишига кўмак бермоқда. Бригададаги ишчиларнинг ярмидан кўпроғи ёшлардир. Ёш ишчиларнинг кўплари слесарлик тўртинчи разрядини барвақт олишди. Улар бунинг учун ўз мураббийлари, коммунистлар И. С. Мухин, В. В. Васильев ва бир қанча бошқа ветеранлардан миннатдордирлар. Бригадир В. И. Пишчевнинг шахсий намунаси ёш ишчилар учун яхши мактаб бўлди. У корхонанинг етакчи коллективларидан бирининг раҳбари сифатида ҳам, шунингдек цех партия бюросининг аъзоси сифатида ҳам кўп нарсалар ҳақида қайғуради. Бир кун у шогирди эскираб қолган вентилни ерга ташлаганини кўриб қолди. Тажрибали раҳбар вентилни ердан олиб, кўздан кечирди ва янгилашга киришди. Ярим соатдан кейин ҳалиги йигит тикланган детални олди. Ана шундай тежамкорлик сабоқлари ёшларнинг масъулиятини оширади, ишга омилкорлик билан қарашни тарбиялайди. Энди слесарлар ишдан чиқиб қолган деталь ёки узелни темир-терсакка топширишдан аввал бир неча бор ўйлаб кўрадиган бўлади.

Бригадада ҳамма соҳада тежашни ўрганиб олишди. Бу эса коллективга тежалган материаллардан тепловознинг пландан ташқари секциясини В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигигача ремонт қилиш ташаббуси билан майдонга чиқиш имконини берди. Бригаданинг 12 турдош коллективи бу ташаббусни қўллаб-қувватлади.

(ЎзТАГ).

КОНВЕЙЕРДАН ЯНГИ ТУШДИ

ОШХОНА ЖИҲОЗИ

БУГУН

Тошкентдаги махсус мебеллар заводининг коллективи янги овқатланиш столларини оммавий ишлаб чиқаришга киришди.

Бу уй жиҳози кенгаядиган, йиғиладиган қилиб ишланган. Унинг устига қимматли ёғочлар қипиғидан ишлов берилган. Шу йилнинг ўзида янги маҳсулотдан 274 минг сўмлик ишлаб чиқарилади.

БУТУНИТТИФОҚ МАКТАБИ ОЧИЛДИ

БУГУН

Тошкентда пахтачилик бўйича Бутуниттифоқ тажриба мактаби ўз фаолиятини бошлади. Ана шу катта анжуманда қатнашиш учун мамлакатимизнинг ва республикамизнинг таниқли пахтакорлари Тошкентга келдилар. Бундан ташқари Тошкент ва Москвадаги турли илмий-тадқиқот институтларининг юзга яқин олимлари ҳам бу мактабга таклиф қилинган.

Илғор бригада аъзолари, моҳир деталчи ишчилар опа-сингил Роза ва Лидия Вайденбахлар Тошкент агрегат заводи 20-цехида узоқ йиллардан бери ишлашади. Улар аъзо бўлган коллектив давлат Сифат белгиси олган маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Опа-сингиллар мунтазам ойлик-смена топшириқларини 125—130 процент бажариб, кўпгина ёш ишчиларга ўрнак бўлмоқдалар.

СУРАТДА: опа-сингил Вайденбахлар. М. Нуриддинов фотоси.

ҚУРИЛИШ МАЙДОНИДА

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

«Главташкентстрой»нинг 159-трестига қарашли 58-қурилиш бошқармасининг Т. Тўраев бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси аъзолари шу кунларда Юнусобод массивида барпо этилаётган болалар боғчаси қурилишида актив ишлашяпти. Икки қаватдан иборат бўлган бу боғча биноси қурилишини муддатидан бир ой илгари, яъни доҳий юбилейи кунигача қўлдан чиқариш учун ҳамма имкониятлар ишга солинмоқда.

Бригаданинг А. Чепижонко, М. Бўтаев, А. Усмонов, Б. Каримбоев, сингари моҳир пайвандчи, дурадгор ва ғишт терувчилари юбилей олди социалистик мусобақасида пешқадамликни қўлдан беришмаяпти. Улар ўз зиммаларига олган кунлик план топшириқларини мунтазам равишда ортиғи билан адо этишиб, ҳамкасбларига ўрнак бўлишмоқда.

Бинонинг юбилей арафасида фойдаланишга топширилиши доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигига муносиб меҳнат совғамиз бўлади, дейишмоқда бригада аъзолари.

• В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги олдидан

АҲДГА ЯРАША

Шаҳримиздаги мебель ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақани тобора авж олдириб меҳнат қилмоқда. Корхонанинг ҳар бир ишчиси бу шонли санага ўзининг муносиб улушини қўшиш учун зиммасига конкрет мажбуриятлар олиб ишламоқда.

Ўнинчи беш йилликнинг тўртинчи йили планини шараф билан адо этган мебелсозлар КПСС Марказий Комитетининг 1979 йил ноябрь Пленуми қарорларига амал қилиб, бу йил ҳам улкан марраларга эришишга аҳд қилишган. Шунга кўра маҳсулот реализация қилиш юзасидан йиллик топшириқни 25 декабргача бажариш ва пландан ташқари 800 минг сўмлик халқ истеъмоли моллари реализация қилиш кўзда тутилмоқда.

Корхона коллективи янги техникани ишлаб чиқаришга жорий этиш ва бошқаришни такомиллаштириш ҳисобига меҳнат унумдорлигини 7,3 процент оширишга аҳд қилган. Давлат Сифат белгиси билан ишлаб чиқариладиган буюмлар маҳсулот умумий ҳажмининг 13,5 процентини ташкил этади.

Иш сифати ва самарадорлигига асосий эътиборни қаратган мебелсозлар «Корхона маҳсулотига — ишчи кафолати» шиори остида меҳнат қилишяпти. Уларнинг шу кунлардаги меҳнат жасорати зиммага олинган юксак социалистик мажбуриятларни шараф билан адо этилишидан далолат бериб турибди.

• *Беш йиллик вахтасида*

Мукофотдан руҳланиб

Чинни заводи коллективи ўнинчи беш йилликнинг ўтган йиллари мобайнида улғайиб, Ўрта Осиёдаги йирик чиннисозлик корхоналаридан бирига айланди. Коллектив ўтган йили 40 хилга яқин чинни буюмлари ёки бошқача айтганда, ана шу турли чинни буюмларидан 28 миллион 938 мингтадан зиёд тайёрлаб берди. Хуллас, чиннисозлар беш йилликнинг ўтган тўрт йили мобайнида 43,5 миллион сўмликдан зиёд маҳсулот реализация қилдилар. Ана шу муваффақиятлари учун коллектив Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети, республика ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи ва дипломи ҳамда пул мукофотига сазовор бўлди.

Юксак мукофот чиннисозларни янги марралар сари илҳомлантириб юборди. Корхонада доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини муносиб кутиб олиш учун меҳнат беллашуви авж оляпти.

— Мусобақанинг таъсирчанлигини ошириш, ички резервлардан оқилона фойдаланиш, тежамкорлик ҳаракатини кучайтириш ва ихтирочилик ҳамда рационализаторлик таклифларини ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш туфайли бундай катта муваффақиятларга эришяпмиз, — дейди завод касаба союз ташкилоти раиси Маҳкам Неъматов. — Айниқса, қўлга киритилаётган ютуқларда рационализаторларнинг ҳиссаси катта бўляпти. Ўтган тўрт йил мобайнида 65 та таклиф ишлаб чиқаришга жорий этилиб, завод йилига 364281 сўмлик иқтисодий фойда кўряпти.

Т. НАЖМИЙ.

• ТАКЛИФ, ТАДБИҚ, ТАЪРИФ

Қўл меҳнати — механизация зиммасига

Ҳар йили Тошкент тўқимачилик комбинатида рационализатор ва ихтирочиларнинг конкурсини ўтказиш анъанага айланиб қолди. Бундан кўзланган асосий мақсад — хом ашёни тежаш, маҳсулот сифатини яхшилаш ва меҳнат унумдорлигини оширишдир. Куни кеча бу конкурсга якун ясалди...

Рационализатор ва ихтирочилар конкурс шартларига кўра ускуналарни ремонт қилиш ва тозалаш, хом ашё ҳамда материалларни юклаш ва тушириш ишларидаги қўл меҳнатини механизациялаштириш усулларини ишлаб чиқишлари лозим эди.

Бундай таклифлардан 36 таси ишлаб чиқаришга жорий этилди. Натижада ижодий фикр кишилари таклифи жами 54,6 минг сўмлик иқтисодий самара берди.

Пардозлаш фабрикасининг рационализаторлари конкурс ғолиблигини қўлга киритишди. Фабрика директори Т. Сулаймонов, бош механик М. Мамашев, катта конструктор Зайцев, оқартириш цехининг механиги В. Мутин, электр бўлими бошлиги В. Литвишколардан иборат ижодий бригада марли газламасига сўнгги ишлов бериш линиясини ишлаб чиқдилар.

Иккинчи йигирув-тўқув фабрикасининг рационализаторлари — М. Обидов (фабрика директори), А. Шералиев (фабрика бош механиги), А. Исаев (механизация цехининг бошлиғи)лардан иборат ижодий бригада калава ташувчи канат (механизациялаштирилган юк ташиш) йўлининг йиғма станцияси конструкциясини ўзлаштиришни таклиф қилдилар. Бу таклиф деталлар, материаллар тежамкорлиги, капитал ремонтларга сарфланадиган маблағ иқтисодини таъминлайди. Фабрика бу таклиф эвазига ҳар йили 10331 сўм соф фойда олади.

Пардозлаш фабрикасининг ихтирочилари — электр бўлими бошлиғи В. Литвишко, электромонтёрлар бригадасининг бошлиғи И. Галиуллин, мастер ёрдамчиси З. Файзуллаевлар ЛАО комплексида (бу комплексда газлама оҳарланади, оқартирилади, қуритилади) газлама узилган (йиртилган) пайтда ускунани ўзи тўхтатувчи автомат ихтиро этдилар. Бу ихтирони ишлаб чиқаришга жорий этиш натижасида метрли ва вазнли газлама қийқими икки баробар камайди. Иқтисодий фойда 1340 сўмни ташкил этди.

Ана шу юқоридаги таклифларнинг авторлари биринчи, иккинчи, ва учинчи ўринларни олишга муяссар бўлдилар. Жюри уларни табриклаб, 200 ва 150 сўмдан пул мукофоти топширди.

Бундан ташқари яна учта рационализаторлик таклифлари авторларини рағбатлантириб, уларни 50 сўмдан пул мукофоти билан тақдирлади.

Комбинатда бундай конкурс ўтказиш ишлаб чиқаришга катта самара келтирмоқда.

Р. ЯНГАЕВА,
Тошкент тўқимачилик комбинати техника бўлимининг катта инженери.
Ҳ. САЙДУЛЛАЕВ,
кўп нусхали «Тўқимачилар овози» газетасининг ходими.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АВИАЦИЯСИ

БУДАПЕШТ. Венгрия қишлоқ хўжалик авиацияси учувчилари учун долзарб палла бошланди. Кейинги кунларда мамлакат территориясида об-ҳавонинг яхши келганлиги республика экинзорларига осмондан ишлов беришга имконият яратмоқда. Ҳозир мамлакатнинг қишлоқ хўжалик авиацияси ихтиёрида махсус асбоб-ускуналар билан жиҳозланган замонавий самолётлар ва вертолётлар бор. Ана шундай самолётлар ва вертолётлар муттасил кўпайиб бормоқда. Қардош мамлакатларнинг корхоналарида ва биринчи навбатда Совет Иттифоқининг заводларида ишлаб чиқарилган янги машиналар йил сайин учувчилар ихтиёрига келиб турибди.

ЯНГИ КОН

ГААГА. Шимолий денгизнинг Нидерландияга қарашли саёз соҳилида нефтнинг катта кони аниқланди. У Хелдер портидан 56 километр нарида жойлашган. Бу конни топган Нидерландия нефть компанияси «Катта нефть заҳаслари» борлигини хабар қилди.

Бундан аввал Голландия сувларида яна бир нефть кони топилган эди.

ҲИНДИСТОН МАШИНАСОЗЛИГИ РИВОЖЛАНМОҚДА

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон машинасозлик уюшмасининг бу ерда эълон қилинган ҳар йилги статистик докладида бундай дейилади: 1979 йилда Ҳиндистон экономикасининг энг ёш ва ривожланган тармоқларидан бири бўлган машинасозликнинг ўсиш суръатлари ундан аввалги йилга нисбатан беш процент ошди.

Ватан машинасозлик саноатининг етуклигини шу фактдан ҳам кўриш мумкинки, кейинги ўн йил мобайнида шу саноат экспортининг ҳажми беш баравар кўпайди ва ҳозирги вақтда миллий экспорт умумий ҳажмининг 13 процентини ташкил этади, деб таъкидланади докладда.

Давлат секторининг корхоналари Ҳиндистон машинасозлигининг негизини ташкил этади. Юксак рентабеллик, ишлаб чиқаришнинг узлуксиз кенгайиб бориши, модернизация қилиш ана шу корхоналар учун хос хусусиятдир. Шу билан бирга бундай корхоналар аввало мамлакатнинг энг қолоқ районларида қурилмоқда. Бу эса шу районларнинг ривожланишига, қўшимча равишда одамларнинг иш билан банд бўлишига ёрдам бермоқда.

Аниқланган маълумотларга кўра, 1978—1979 молия йилида (бу молия йили март ойида тугади) тармоқнинг бош бирлашмаси бўлган Ҳиндистон оғир машинасозлик давлат корпорацияси ишлаб чиқарган маҳсулот ҳажми 710 миллион рупияга етди, яъни шундан аввалги йилга нисбатан 67 процент кўп бўлди. Фирманинг база корхонаси Ранчидаги оғир машинасозлик заводи мамлакатга домна ва нефть пармалаш ускуналари, кокс батареялари, кранлар, экскаваторлар тайёрлаб бермоқда. Бу завод Совет Иттифоқининг ёрдами билан қурилган.

Иссиқлик ва гидроэлектростанциялар учун улкан турбиналар, трансформаторлар ва бошқа машина-ускуналар етказиб берадиган асосий корпорация ҳисобланган «Бхарат хэви электрклз лтд» давлат корпорацияси кейинги йилларда энг рентабелли бирлашмага айланди. Корпорацияга қарашли Хардвараги оғир электр ускуналар заводи конденсаторлар, бошқаришнинг контрол пунктлари учун блоклар ҳам ишлаб чиқармоқда. СССР ёрдами билан қурилган Дургапурдаги кон-шахта ускуналари заводида шахта локомотивлари, врубка машиналари, насослар, кўтариш механизмлари ишлаб чиқарилмоқда.

ЯПОНИЯ. Ацуги шаҳрида ўтказилган «Рампак—80» ҳарбий машқида АҚШ, Канада, Австралия, Янги Зеландия флотлари билан биргаликда Япония ҳарбий денгиз кучларининг қатнашишига қарши оммавий намойиш (суратда) ўтказилди. Бу ерда Пентагоннинг энг йирик ҳарбий денгиз базаси ва япон мудофаа кучлари жойлашган.

ТАСС фотохроникаси.

Қисқа сатрларда

ЛУСАКА. Зимбабве ватанпарварлик фронти раҳбарларидан бири африкаликлар миллий иттифоқи (ЗАНУ) президенти Р. Мугабе Солсберида бўлажак ҳукуматнинг фаолияти тўғрисида программавий баёнот берди. Мугабе бу ҳукумат «миллий фронт» ҳукумати бўлиб, унга мамлакатдаги барча етакчи сиёсий партияларнинг вакиллари, энг аввало Ж. Нкомо бошчилигидаги Зимбабве африкалик халқ иттифоқининг вакиллари киради, деб таъкидлади. Р. Мугабе ташқи сиёсат масалаларига тўхталиб, бундай деди: Зимбабве қўшилмаслик ҳаракатига ва миллатлар ҳамдўстлигига аъзо бўлишни ўз олдига мақсад қилиб қўяди.

Ички тараққиёт вазифалари тўғрисида гапириб, у қуйидагини таъкидлади: асосий эркинликлар мустаҳкамланади, фойдаланилмаётган ерлар ва эгалари ташлаб кетган ерлар қайтадан тақсимлаш мақсадида давлат ихтиёрига олиниши назарда тутилмоқда.

∴ ∴ ∴

СОФИЯ. Бинокорлар еттинчи беш йилликнинг шу сўнгги йилида Болгария пойтахтининг архитектура қиёфасига янги элементлар киритадилар. Шаҳарда 19 мингга яқин квартира, 13 болалар боғчаси ва яслиси, 3 та мактаб, 14 та магазин ва 2 та маиший хизмат комбинати қурилади. «Лилин» уй-жой комплекси шаҳар ичидаги шаҳар бўлиб қолади. Унинг аҳолиси йил охирига бориб 180 мингдан ошади. Марказдан уй-жой комплексига очиқ усул билан София метросининг биринчи линияси ўтқизила бошлайди.

∴ ∴ ∴

ВЕНА. Австрия пойтахти Вена мамлакат шаҳарлари орасида узоқ умр кўрганлар сони жиҳатидан биринчиликни қўлдан бермай келяпти. Шаҳарда ёши юздан ошган 43 киши яшамоқда. Веналик энг кекса аёл Эмма Вахтер яқинда 106 ёшга тўлди.

ЕР ОСТИДА ОЛТИ МИНГ КИЛОМЕТР

ЁКИ ТОШКЕНТНИНГ ЕР ОСТИ ТРАССАЛАРИ БЎЙЛАБ САЁҲАТ

Агарда қопқоғини кўтарсангиз...

Биз тошкентликлар, ўзимизнинг шаҳримизни яхши биламиз. Ҳар куни унинг майдонлари ва хиёбонлари, архитектура ансамбллари, майдонлари ва магистралларини сайр этиб севиб қоламиз. Биз ҳар куни фойдаланадиган шаҳар транспортининг иши билан танишмиз, аҳолига маиший хизмат кўрсатишнинг барча жараёнларидан хабардормиз. Бутун улкан шаҳар — унинг саноати ва савдоси, қурилиши ва маиший хизмати кўз олдимизда намоён бўлиб туради. Ана шу хўжалигимизнинг остида — ер ости шаҳри жойлашганлигига кўпинча эътибор бермаймиз. Биз қаерда яшамайлик ўша ерда албатта кўчалар ва чорраҳалар, майдонлар ва тупиклар ва уларнинг ўзига хос ҳаракати бор. Ана шу магистраллар бўйлаб бизнинг уйимизга иссиқ ва нур, сув ва газ узатиб берилади. Юзлаб кишилар ана шу улкан хўжалигимизнинг фаолиятини кузатиб туришибди— чунки шаҳримизнинг ҳаёти уларнинг сергаклигига боғлиқ. Ана шу ер ости Тошкенти ҳақида бугун мен ҳикоя қилишга жазм этдим.

Тошкентнинг ер ости трассалари бўйлаб узоқ саёҳатга тушишдан аввал ёзувчи Виктор Гюгонинг «Бадномлар» романини варақлаб чиқдим. Романнинг бобларидан бирида иккинчи Париж — ер ости ҳаёти батафсил ёзилган.

...«Агарда Париж шаҳрининг қопқоғи бўлиб, уни кўтариб қўйиш мумкин бўлса, шаҳарнинг ер остки тармоғи... қуш учадиган баландликдан дарёнинг икки томони бўйлаб назар ташланса дарё ирмоқлари дарахт шохларига ўхшаб кетади. Шаҳар ўртасидан ўтган канал дарахтнинг узун танасига, унинг ён томонидан тортиб кетилган йўллар шохларга, тупиклари эса бутоқларга ўхшайди...»

«Агарда қопқоғини кўтариш мумкин бўлса» Тошкент остидаги ер остки қурилишларини қандай тасаввур қилиш мумкин?

Шаҳар ер остининг картаси шох-шаббалаб кетган дарахтга ўхшаб кетган бўлур эди. Йўғон тармоқлар, турли томонга тортилиб кетган водопровод, газ қувури, иссиқлик тармоқлари ўтказилган жойлар инженерлик коллекторларидир. Жуда ҳам ингичка томирлар эса телефон ва электр кабелларидир. Биринчи қараганингизда бутун бўшлиқ бўлиб кўринган ана шу барча ғаройиб манзаранинг асосий ер остки магистрали — Тошкент метроси узунасига чизиқ тортганга ўхшайди.

Ер ости Тошкентнинг хўжалиги ўзига хос мураккабдир, у шаҳарнинг устки қисмига қараганда бир мунча мушкул ҳаёт билан яшайди. Унинг артериялари, томирлари, асаблари доимо назорат ва ремонт қилишга муҳтож бўлиб туради. Шаҳарнинг ер остки ҳаётини бирор дақиқа ҳам тўхтатиш мумкин эмас. Чунки бизнинг бутун Тошкентимиз ана шу ер остидаги ҳаракат устига ўрнатилган. Юзлаб мутахассислар — инженер ва техниклар, қурувчилар ва электриклар, механиклар ва архитекторлар ҳам ўз касблари билан ер остки хўжалиги билан боғланганлар. Бу хўжалик ўз моҳияти билан жуда ҳам улкан — шаҳарни газ билан озиқлантириб турадиган магистраллар 1700 километрга чўзилиб кетган, 2,2 минг километрли водопровод қувурлари Тошкентни суғоради, канализация тармоқлари 1200 километрга чўзилиб кетган. Ер остки трассаларининг умумий узунлиги 6 минг километр атрофида.

Тошкентнинг ер остки кенглигини ўзлаштириш деярли яқинда 30-йилларда бошланган. Ана шу даврга қадар Тошкентда на водопровод, на канализация бўлган. Кейинчалик дастлабки ер остки газ магистраллари ўтказилган, уйларнинг остига электр кабеллари ётқизилган. Кўчалар остидан дастлабки ер остки ўтиш йўллари қурилганидан кейин архитекторлар транспортни ер остига жойлаштириш ҳақида фикр қила бошладилар.

Келинг, яхшиси тартиби билан сўзлаб берайлик.

Водопровод достони

Тошкент водопроводининг таржимаи ҳоли Рим водопроводи ёки, масалан Чингизхон босқинчилигига қадар самарқандликларнинг шаҳар аҳолисини шаффоф тоза сув билан таъминлаб турган қўрғошинли қувурлари тарихидан анчагина қисқа. Тошкентда дастлабки водопроводни қуришга уриниш 1868 йилга тааллуқлидир. Бу уриниш, маълумки, 50 минг сўм пулни совуриш билан ном-нишонсиз барҳам топди. Ана шу қурилиш зиммасига юклатилган ишбилармон, пулдор ўз ҳамшаҳарлари ҳақида меҳрибонлик қилиш ўрнига, фақат ўзининг ер участкасига сув ўтказиш билан овора бўлган, шаҳарнинг бойлиги ҳисобига сувдан фойдаланишга аҳд қилган.

Кейинги уриниш бироз муваффақиятли бўлиб кўринди. «Русский Туркестан» газетаси ўзининг 1899 йил январь ойидаги сонида ўқувчиларни «ана шу баҳорда Тошкентда Салор ва Қорасув ариқларида иншоотлари ўрнатилган темир йўл водопроводи ишга туширилади», деб севинтиришга шошилган. Шаҳар аҳолисининг ишончи бу сафар рўёбга чиқди— ҳозирги Карл Маркс, Жуковский, 1-Май кўчаларининг кўпгина аҳолиси ўша пайтда водопровод сувидан баҳраманд бўлган. Лекин шаҳарнинг қолган бутун қисми аввалгидек, юз ва икки юз йил муқаддам ариқ сувидан, хонаси келганда қудуқ сувидан фойдаланаверди.

Шаҳар йил сайин катталашиб боргани сари водопроводга бўлган эҳтиёж ҳам ошаверди, Салор ва Бўзсув ариқларининг кўпгина ирмоқларидан оқаётган сув шаҳарнинг талабини қондиролмади. Бунинг устига ана шу ариқларнинг суви яроқсиз ҳолга келиб қолди. Чунки, қурилишлар кўпайиб кетди. 1925 йилда шаҳар водопроводининг лойиҳасини ишлаб чиқиш тугалланди. Кўчалар қазилиб, тупроқ уюми кўпайиб қолди, хандақлар қазилиб, уйларнинг олдида колонкалар ўрнатила бошланди. Шаҳар ўзининг водопроводини қураётган эди. 1931 йилнинг 1 майида водопровод тантанали равишда ишга туширилди. Ер остки магистрали тўққиз километрга чўзилди (кўчалар умумий узунлигининг атиги уч процентини ташкил қилади), лекин бу ҳам ўша пайтда катта муваффақият эди.

Ана ўша пайтдан буён қанча сувлар оқиб ўтди.. Бугунги кунда Тошкент водопроводи мамлакатда энг қудратли иншоотлардан биридир. Агарда унинг барча тармоқларини ҳисоблаб чиқадиган бўлсак, ер остидан икки ярим минг километр магистрал ўтказилганлигини биламиз. Тошкент водопроводи бир ёшли мургаклигида унинг қувурларидан суткасига ҳар бир киши ҳисобига икки ярим литр сув оқизилди. Ҳозирги пайтда бизнинг ҳар биримизга қарийб 700 литрдан сув узатилмоқда. Ана шунча миқдордаги сув жуда ҳам кўп бўлиб туюлса ҳам, лекин саратоннинг жазирамасида бу ҳам етишмай қолади.

Тошкент водопроводининг схемаси қизиқарли тузилган. Ҳар бир кўча, ҳар бир переулокдан ўтказилиб, уйма-уй уланиб кетган қувурлар кишини ҳайратда қолдиради. Марказий магистралларга параллел ҳолда водопроводнинг асосий тармоқлари тортилган. Уларнинг диаметри қарийб икки метрга боради. Бу қувурлар шаҳар ташқарисида жойлашган Қибрай ҳавзаси иншоотидан сув олади, бу иншоотга эса тоғдан сув оқиб келади. Ҳавзадан биллур сингари товланиб турадиган мусаффо ва ҳозиргина булоқдан қайнаб чиққандек ана шу сув пўлат ва чўян қувурлардан ўтиб ҳар бир хонадонга кириб боради. Ҳозирги пайтда ҳар бир уйда, ҳатто реконструкцияси бошланмаган эски маҳаллаларда ҳам водопровод бор. Аҳоли ҳали кўчиб ўтмаган янги массивларга барвақт ўтказилган водопровод қувурлари ҳақида гапириб ўтирмайман. Тошкент водопроводининг тармоқлари кенгайиб бораётган шаҳримизнинг бутун территорияси бўйлаб йил сайин чўзилиб бормоқда. Фақат шу йилнинг ўзида бир неча ўнлаб километр ер остки трассалари ўтказиш планлаштирилган. Масалан, Циолковский кўчасида шу атрофдаги хонадонларни сув билан таъминлашни яхшилаш мақсадида янги магистрал линиянинг қурилиши олиб борилмоқда. Янги уй-жой массиви қад кўтарган Сергели районида беш йилликнинг якунловчи йилида магистралли водопроводлар ўтказилади. Октябрь, Студентлар шаҳарчаси, Қорақамиш массивларидаги янги уй-жой комплексларига сув томирлари ўтказилади.

Ёритиш ва иссиқлик йўли

Кўчанинг асфальтини компрессор болғаси билан бузишаётганида хотиржам қараб ўтолмайсиз. Янги массивга водопровод қувури ёки телефон кабелини ўтказиш учун асфальтни бузиб хандақ қазишаётган бўлади. Кимнингдир бунёд этган бу ишини яна ким келиб бузаётганлигини кўриб бирмунча ташвишланасиз. Яна бир томондан янги коммуникациялар ўтказишаётганини ўйлаб қоласиз. Йўлнинг чеккасида бир қарабсизки, тупроқ уйилиб тепалик пайдо бўлган, йўл ўрнида чуқур хандақ қазилган бўлади. Ана шундай хандақлар аҳолига ўз вақтида бир талай ташвиш ҳам олиб келади. Кўча у бошидан бу бошигача беркитилган, на у ёққа, на бу ёққа ўтиб бўлади. Ҳаммасига сабр қилишга тўғри келади.

— Сабр қилишга ҳожат йўқ,— деб эътироз билдирди инженерлик коллекторлари ва ўтиш тоннеллари эксплуатацияси бўйича комбинат директори Эгамберди Дюсенович Дюсенов.

У раҳбарлик қилаётган бу ташкилот Тошкентда ягонадир. Иборали қилиб айтганда, унинг коллективи шаҳар ер остки томирининг уришини қўлида ушлаб турибди.

— Тошкентнинг марказий қисмида сиз ҳозирги пайтда ана шундай манзараларни кўрмайсиз, шундай бўлса ҳам шаҳар марказида янги-янги бинолар қад кўтармоқда, — деб ҳикоясини бошлади Эгамберди Дюсенович. Инженерлик коммуникацияларини ўтказишнинг янги усулини татбиқ этиш туфайли ана шундай оворагарчиликлардан холи бўлинди. Тошкентнинг марказий қисмида ер остидан 13 километр инженерлик коллекторлари ўтказилган бўлиб, уларнинг ёрдами билан уй-жой массивлари ва муассасалар иссиқлик, электр, телефон алоқаси, водопровод суви билан таъминлаб турилади.

Коллекторнинг ўзи нима дегани? Мен буни бир неча минутдан кейин кўришга муяссар бўлдим. Комбинатнинг биносидан тўппа-тўғри зинапоялардан пастга тушиб бордик, кичкинагина майдончада тўхтадик. Кўз олдимизда электр чироқлари билан ёритилган квадрат шаклидаги туннель намоён бўлди. Бу майдончанинг эни, бўйи ва баландлиги 3 метрдан бўлиб, унинг деворларидан ўтказилган ўртача йўғонликдаги қувурлар ва сон-саноқсиз кабелларни ҳисобга олмаганда бу анчагина кенг жой эди. Унинг ичини бироз айланиб, марказий иссиқлик қувурларидан қайноқ сув гупирлаб ўтаётганлигини ушлаб кўрдим. Бу туннелнинг бирон жойида бурилиш кўринмади. У тўппа-тўғри кетган. Мана шу ердан бир неча километр масофага чўзилиб борган.

— Тошкентда 1966 йилдан кейин шаҳарни жадаллик билан қайта қуриш бошланган пайтда коллекторларни ётқизишга киришилди, — деб ҳикоясини давом эттирди Эгамберди Дюсенович. Ана шундай усулда инженерлик коммуникацияларидан фойдаланиш бирмунча қулайлигини мана ўзингиз кўрдингиз. Эндиликда водопровод тармоғи ёки электр кабелининг қайси жойи шикастланганлигини ахтариб топиш учун кўчаларни ҳадеб қазийберишга хожат қолмади. Махсус диспетчерлик пунктидан коллекторнинг аҳволи кечаю-кундуз кузатиб борилмоқда. Автоматика қаерда бузилиш содир бўлганлигидан хабар беради ва махсус ремонтчилар бригадаси коллекторга тушиб, ана шу камчиликни тезда бартараф этади. Инженерлик коммуникацияларини ётқизишнинг ана шундай қулай усули шаҳримизда йил сайин ривожланиб бормоқда. Ҳозирги пайтда Халқлар дўстлиги майдони атрофида қад кўтарган ва кўтараётган барча биноларнинг бутун комплекси инженерлик тармоқлари ишини мужассамлаштирадиган коллектор қурилиши олиб борилмоқда. Келгусида янги уй-жой массивлари остидан ҳам ана шундай магистраллар ўтказилади.

Тошкент остидаги ер остки кенглигида ёритиш ва иссиқлик йўли ҳамон қуюқлашиб бормоқда. Бугунги кунда масалан, 1 миллион 200 минг аҳоли марказлаштирилган иссиқлик билан таъминланган. Бундай йигирма йил муқаддам батареялардан ўтиб борадиган қайноқ сув фақатгина бир неча биноларни иситар эди. 1959 йилда шаҳарнинг янги уй-жой райони— Чилонзорга дастлабки беш километрли магистрал ўтказилди. Шундан кейин Шота Руставели кўчаси, шаҳар марказидаги уйлар қайноқ сув билан иситила бошланди. 1965 йилда 300 уй-жой биноси рўзғорда ишлатиладиган қайноқ сув билан таъминланди. Ҳозирги пайтда шаҳар остидан 900 километр қувур ўтказилган бўлиб, ундан борадиган қайноқ сув минглаб уй-жой биноларига кириб бормоқда. Шаҳар йил сайин ривожланмоқда., ҳар йили янги-янги уй-жой массивлари фойдаланишга топширилмоқда. Янги қурилишларнинг қаватлари бўй чўзмоқда. Уларга эса ер остидан марказий иситиш қувурлари ўтказилмоқда. Шу йилнинг ўзида Сергелидаги янги қурилиш объектларига янги магистрал ётқизилади, Юнусободда қўшимча трасса пайдо бўлади.

Ўн биринчи беш йиллик мобайнида «Таштеплосеть» корхоналарининг ер ости хўжалиги яна 80 километрга чўзилади. Тошкентда кўмир ёқиб иситиладиган уйларнинг сони кескин камайиб бормоқда, сувни иситишда қулай бўлган колонкали газ яқин вақтлар ичида ўзининг аҳамиятини йўқотиб ,ўтмишга айланади.

Бизнинг квартирамизда ҳам газ бор

Ҳовлимизнинг ўртасида ғаройиб иншоот бўлар эди. Темир панжара ичида иккита ғилдиракли металл идиш ўрнатилган бўлиб, унга қаёқдандир қувурлар тортилган, кран, дастаклар ўрнатилган бўларди. Ана шу ҳовлига вақти-вақти билан цистерналар автомашина кириб келар эди. Биз болакайлар учун тушуниб бўлмайдиган сўзларни ўқир эдик. «Пропан-бутан». Ҳайдовчи шериги билан ана шу панжара атрофида анча вақт ўралашиб, қандайдир шлангларни бир-бирига улар, кранларни бурар, улардан эса вишиллаган овозлар эшитилар эди. Шу пайт ҳаммаёқни қандайдир ҳид босиб кетар эди. Ана шу куни ҳовлимизга сиқилган газнинг янги запасини олиб келишган бўлар эди. Бизнинг янги уйимиз ошхонасидаги плиталар ана шу газ билан ёнар экан. Бошқирдистондан келтириладиган сиқилган газ билан ишлайдиган бундай уйлар ўша пайтда бармоқ билан саноқли бўлган. Тошкентликларнинг кўпчилиги ўша пайтда ўчоққа ўтин қалаб, ёки электр плиталарда, жуда бўлмаса эски манғалкаларда овқат пиширишган.

1957 йилда Бухоро области табиий газининг саноат запаслари аниқлаб чиқилди. Ана шу ердан зангори ёқилғи Бухорога, Самарқанд, Тошкентга йўл олди. Пойтахтнинг Чилонзор массивидаги биринчи квартал аҳолиси, ундан кейин Фрунзе райони табиий газни биринчи бўлиб олди. Газ магистраллари шаҳарнинг саноат корхоналари — ТашТЭЦ, гўшт комбинати, 3-нон заводигача тортилди.

Янги бебаҳо ёқилғи турмушимизга штоб билан кириб келди. 1967 йилнинг бошида 2 минг квартира зангори ёқилғидан фойдаланадиган бўлди. Тошкентнинг бугунги газ хўжалиги ўзининг миқёси билан шаҳарнинг энг улкан ер остки индустрияси бўлган «Водоканал» билан тенглаша олади. Ҳозирги пайтда шаҳарда 1715 километр ер остки газ тармоқлари ўтказилган. Тошкентнинг 350 минг хонадонига табиий газ кириб бормоқда.

«Ташгаз» бирлашмаси меҳнатчилари олдида бу йил ҳам катта вазифалар турибди. Аввалгидек, янги уй-жой массивларига ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Шу йилнинг бошида Қорасув массивига газ қувури ўтказиш ишлари қизитиб юборилди. Шаҳарнинг эски районларини зангори ёқилғи билан янада тўла-тўкис таъминлаш мақсадида марказий магистрал қувурлардан ўнлаб километр шохобча қувурлари тортилмоқда. Беш йилликнинг якунловчи йилида ҳаммаси бўлиб, ер остки газ тармоқлари 80 километрга кўпайди. Арзон ва бебаҳо зангори ёқилғи тошкентликларнинг ҳар бир хонадонига, ҳар бир квартирасига кириб бормоқда.

Кўчадан ўтаётганда кўзингга қара

Ана шу сўз ҳамиша қизиқ туюлади. Болалигимиздан бизга яхшигина одатни ўргатишган: кўчани кесиб ўтаётганда аввал чап томонга, кейин ўнг томонга қараб ўтгин. Бу ерда эса кўзингга қара деган ибора ишлатилади.

Йўл ҳаракати қонунининг ана шу иборасини нима учун тилга олганлигимни сизга тушунтириб беришга ҳаракат қиламан.

Машҳур инглиз архитектори Аберкромби бундай деган эди: Шаҳар кўчаларига нисбатан «тўсиқ ўрнатилмаган темир йўл полотноси қишлоқдаги ўтлоқ каби хавфсиздир». Жуда ҳам тўғри айтилган. Бугунги кунда Навоий ёки Шота Руставели кўчаларини бамайлихотир кесиб ўтишга уриниб кўрингчи. Ҳатто, пиёдалар ўтиш жойида ҳам бу шунчаки оддий гап эмас. Биз кўчаларнинг чеккаси бўйлаб қанчалик тўсиқлар ўрнатмайлик, пиёда билан машинанинг йўли қаердадир яна кесишади. — Ниҳоят кўчани қаердандир кесиб ўтиш лозим-ку. Светафор қўйилган жойда йўловчилар кесиб ўтадиган оқ хошияли йўлка ҳам ана шу аҳволдан қутулишнинг ҳар ҳолда қулай усули эмас. Темир йўл полотноси устида қуриладиган эстакадалар сингари шаҳар кўчалари устидан ҳам ана шундай иншоотлар қуриш лозим эмасмикин? Эстакадаларнинг қурилиши мутахассисларда яна бир фикрнинг туғилишига сабаб бўлди. Улар йўловчиларнинг хавфсизлигини таъминлаш мақсадида, ана шу эстакадаларни ернинг остига олиб ўтиш — йўлнинг тагидан тоннеллар қуриш ҳақида ўйладилар.

Бизнинг шаҳримизда дастлабки ер ости йўлини одамлар энг гавжум ўтадиган чорраҳа — шаҳар марказида, Марказий универмаг олдида бунёд этилди. Трамвай бекатларига, универмагга, гастрономларга харид учун, Навоий номли театрга томоша кўргани ошиқаётган минг-минглаб йўловчилар эрта саҳардан то ярим кечагача ана шу ердан ўтишади... Тошкентликларда ана шундай туннеллар қуриш борасида ҳали етарли тажриба йўқ эди. Чунки ер ости иншоотлари ўзига хос иш методларини, махсус магазинларни, янги технологияни тақозо этади... Ўтиш йўлини қуришда мамлакатимиз ер остки қурилишининг абжирлари ҳисобланган Москва метросозлари ишлашди. Тошкентда тўнғич ер остки йўли 1964 йилда ишга туширилди. У чорраҳадаги йўловчиларнинг оқимини анчагина камайтирди. Шундан кейин унинг кичик укалари шаҳарнинг бошқа марказий кўчаларида — Муқимий ва Шота Руставели, Ленин проспектида ва Чилонзор савдо маркази олдида пайдо бўлди.. Ҳозирги пайтда Тошкентдаги ўтиш туннелларининг сони 15 та.

Иншоот — ер остки ўтиш йўли биринчи қараганингизда жуда ҳам оддий бўлиб туюлсада, лекин у ўзига хос мураккабдир. Шунинг учун ҳам инженерлик коллекторлари эксплуатацияси комбинатида шундай ихтисослик хизмати борки, унинг ходимлари ҳар бир туннелнинг ҳолатини синчиклаб кузатиб борадилар. Улар сувларни қочирадиган насосларнинг ишлашини кузатадилар. Агарда бундай насос бўлмаганда, ёмғир ва ариқ суви туннелни сувга тўлдириб юборарди. Ана шу хизмат ёритиш, озодагарчилик, ремонт ишларини бажариб туради.

Дастлабки ўтиш туннеллари ҳозирча ягона вазифани — кўчани омон-эсон кесиб ўтиш вазифасини бажармоқда. Лекин архитекторлар янги ўтиш туннелларининг лойиҳаларини яратишар экан, яқин келгусида уларнинг моҳиятини янада кенгайтириш ҳақида фикр юритмоқдалар. Агарда одамлар кўп ўтадиган туннелларда театр кассалари, газета киоскаси ёки ихчамгина кафе-закускахоналарини ўрнатиш мумкин эмасмикин? Москвада, масалан бундай усул аллақачон қўлланилмоқда. Тўғри, бунинг учун туннель анчагина кенг бўлиши лозим, лойиҳада ўрнатиладиган дўконларнинг жойи олдиндан кўрсатилган бўлиши керак. Акс ҳолда қўшимча хизматлар ер ости ўтиш йўлининг асосий моҳиятига кўпполлик қилиб қолади. Масалан ЦУМдаги ўтиш йўлида газ-сувнинг ўрнатилган автоматлари ва унинг атрофида одамларнинг тўпланиб қолиши туннелда йўловчиларнинг ўтишига халал беради.

Кўчаларда машиналарнинг туганмас оқими ғизиллаб ўтмоқда. Лекин биз кўчанинг бу бетидан нариги бетига ўтишимиз учун светофорнинг чироғини пойлаб туришимиз, аввал чап томонга, кейин ўнг томонга ҳафсираб қарашимиз шарт эмас. Оддий зинапоялардан зинғиллаб пастга тушиб борамиз ва бир неча дақиқа ўтар-ўтмас унинг нариги зинапоясидан чиқиб йўлни давом эттирамиз. Бундай ўтишда кишининг асаби анчагина хотиржам бўлади. Зинапоялардан тушиб чиқишнинг ягона ва қулай қоидаси қоқилмаслик учун кўзга қараб юришдир.

Ер ости йўли— энг ишончли транспорт

Парижда ҳисоблаб чиқишган: ўтган асрнинг охирида извошчи мижозини соатига тўққиз километр тезлик билан олиб борган. Ҳозирги пайтда автомобиль парижликларни ўрта ҳисобда соатига саккиз километр тезлик билан манзилга етказади. Тошкентда биз албатта анча тезроқ юрамиз. Шундай бўлса ҳам ер устидаги транспортнинг ҳаммаси ҳам, бу аллақачон исботланган, ўзининг тезлик имкониятларига нисбатан беш марта секин ҳаракат қилади: бунга магистралларнинг транспорт билан тиқилинчлиги, йўловчиларнинг қуюқ оқими, ҳар қадамда чорраҳаларнинг учраши, тор кўчалар сабаб.

Тошкент Ўрта Осиёда энг йирик саноат, фан ва маданият маркази, катталиги бўйича Совет Иттифоқида тўртинчи ўринда туради. Кейинги йилларда шаҳар беқиёс ўсди. Қорасув, Қўйлиқ, Юнусобод, Қорақамиш, Бешқайрағоч сингари ўнлаб янги уй-жой массивлари бунёд этилди. Ўз-ўзидан маълумки, тошкентликларнинг иш жойига бориб келиш масофаси ҳам анча узайди. Айниқса шаҳар транспорти йўловчиларнинг катта оқими билан ғоятда тиқилинч бўлганда транспорт кутиб киши чарчайди, бу — ортиқча вақтни сарфлаш, асабни кетказиш. Шаҳарнинг территориясининг диаметри ҳозир 25 километрдан ошади. Шаҳарнинг у чеккасидан бу чеккасига бориш учун у транспортдан бу транспортга чиқиш ва тушиш, бекатларда транспорт кутиш, чорраҳаларда туриб қолиш жуда кўп вақтни талаб қилади...

Шунинг учун ҳам, 60-йилларнинг охирида Тошкентда транспортнинг янги тури — метрополитен қуриш масаласи етилиб қолди.

Метро — бундай тўсиқларни билмайдиган шаҳар пассажир транспортининг ягона хилидир. Унинг зангори экспресслари чорраҳаларда туриб қолмайди, автобус ёки енгил машиналар билан ким ўзарга ўйнамайди... Эрталабки тиқилинч пайтда ҳам, кундузги бўш пайтда ҳам бир хилда ишлайди.

Тошкентда метро қурилиши ажаб гап-ку?! Одамлар Тошкентнинг остидаги тупроқ бўш, деб ҳисоблашар эди. Кейинги юз йил ичида эски шаҳарнинг девор ва томлари ер остки силкинишларининг зарби оқибатида бир неча марта вайрон бўлган. 1966 йилги зилзила бунинг ёрқин исботидир. Лекин худди ана шу вақтда тошкентлик архитекторлар ва инженерлар, Тошкент метрополитенининг лойиҳа ишларини бошлаб юбордилар.

Лойиҳа далиллик билан амалга оширилди. Ўрта Осиёда биринчи ва мамлакатда еттинчи ҳисобланган Тошкент метроси уч йилдан бери ишлаб турибди. Унинг дастлабки линияси шаҳарнинг шимолий-шарқ районини шаҳар маркази орқали жануби-ғарбий райони ва Чилонзор уй-жой массиви билан боғлади. Бу — 12 километрли ер ости трассаси ўнлаб йирик магистраллар, шаҳарнинг энг катта канали — Анҳор ва ўнлаб марказий майдонлар ва хиёбонлар остидан ўтди.

СУРАТДА: Тошкент метрополитенининг «Ҳамза» станцияси.

Бу архитекторлар, лойиҳачилар, инженер қурувчилар учун бир қатор янги проблемаларни, жумладан, ер ости кенглигининг мураккаб проблемаларини оқилона ҳал қилиш учун янги босқич бўлди. Ер остки саройларини яратиш ишлари топширилган мутахассислар учун технология ва конструктив ҳал қилишлар, мураккаб эксплуатация талаблари, имкониятлар ва ижодий фикрларни чеклаб қўйган эди. Бешта йирик лойиҳа институти — «Ташметропроект», «ТашНИИПИгенплан», «Ташгипрогор», «УзНИИградостроитель с т-ва», «ТашЗНИЭП»нинг архитекторлари ва инженерлари Тошкент ер остки транспортининг тўққиз станцияси бўйича ажойиб архитектура қиёфасини яратиб ана шу вазифани муваффақиятли ҳал қилдилар.

Бугунги кунда авиасозлар шаҳарчаси ва трактор заводи массиви аҳолисининг чилонзорликларга ҳаваси келмоқда. Чунки шаҳар марказига саноқли минутларда етиб бориш мумкин бўлиб қолди. Бу ҳавас вақтинчаликдир. Дастлабки линиянинг иккинчи навбати қурилиши ниҳоясига етказилмоқда. У Шимоли-шарқ саноат районини шаҳар маркази билан боғлайди. Тошкент метросининг темир йўл вокзали ёнидан ўтадиган иккинчи линияси иншоотини қуриш ишлари бошлаб юборилди.

Метро — тошкентликлар учун янги ва ўрганиб қолинган сўздир... Зинапоялардан зинғиллаб тушиб перронга кирасиз ва липиллаб турган электрон соатларга қарайсиз: навбатдаги экспресс мана ҳозиргина етиб келади. Бир неча минутдан кейин туннелнинг қора кўланкаси ёруғ чироғлар билан чароғон бўлиб кетади. Перронга зангори составлар оҳиста келиб тўхтайди. Бу ерда ҳар бир ҳаракат секунд билан ўлчанади. Ҳар қандай тошкентликдан сўраб кўринг: транспортнинг қайси усули энг ишончли? У ўйлаб ўтирмасдан —албатта метро,— деб жавоб беради.

Кинотеатрга зинапоядан тушилади

Шаҳарлар қурилишида кейинги пайтларга қадар ер ости кенгликларидан асосан қувурлар, кабеллар, пиёдалар ва транспорт туннелларини ўтказиш мақсадида фойдаланилар эди. Биз буни Тошкентимиз мисолида яққол кўрдик. Ер ости кенглиги ҳозирги инженерлик коммуникацияларининг қуюқ тармоғи билан чирмашиб кетган. Яқин келажакда ер ости кенгликларидан комплекс фойдаланишнинг проблемаси билан атрофлича шуғулланадиган бўлиб қоламиз. Тошкентнинг аҳолиси йил сайин ўсиб бормоқда. Бу янги-янги территорияларда бинолар қуришни талаб этади. Лекин шаҳарнинг бўш ётган территориялари деярли қолмаётир. Тошкентдек азим шаҳарнинг бўйига ва энига кенгайиб бораверишн транспорт проблемаларини янада мушкуллаштирган бўлур эди. Бу борада оқилона йўл —Тошкентнинг ер ости кенгликларини комплекс ўзлаштиришдир.

Бу борада ҳозирча жуда ҳам кам иш қилинган. Ер ости пиёдалар ўтиш йўллари ҳақида мен гапириб ўтдим. В. И. Ленин майдони ёнгинасида ярми ер остида жойлашган гараж бор, яқиндагина марказий универмагнинг ер остки омбори қурилиши ниҳоясига етказилди, унинг устида машиналар бекати бор. Ўзбекистон ССР Рассомлар союзи кўргазмалар зали биносининг ертўласида кафе бир неча йилдан буён ишлаб турибди. Бугунги кундаги бор нарсаларимиз ана шулардан иборат.

Тошкент бош плани илмий-тадқиқот лойиҳа институтининг мутахассислари Тошкентнинг ер ости кенгликларидан фойдаланиш темаларини ишлаб чиқишни бошладилар. Яқинда мен бу ерда бўлиб бош план бўлимининг ёш архитекторлари, лойиҳачилари билан учрашдим. Бу ерда биринчи марта «Ер ости урбиназацияси» деган терминни эшитдим. Бу сўз шаҳарсозларнинг луғат бойлигида яқиндагина пайдо бўлган.

«Урбанизация» тушунчаси — жамият ривожланишида шаҳарларнинг ролини ошириш жараёнини англатади. Бошқа сўз билан ифодалаганда аҳолини шаҳарларда мужассамлаштириш. Лекин — ер ости урбанизацияси?!..

Янада яққолроқ тушуниш учун ер ости урбанизациясининг пионери Э. Утюджаннинг сўзини келтираман:

«Ер ости иншоотларидан фойдаланиш шаҳарлар тузилишини қайта кўриб чиқиш имконини беради ва уларни заводлар, бозорлар, вокзаллар, ҳар қандай омборлар, транспорт магистралларининг жой эгаллаши ва шовқинидан халос этади. Ана шу иншоотларсиз бирор кун яшаш мумкин бўлмаса ҳам улар шаҳарларнинг ҳаётини мушкул аҳволга солади, улар «жонсиз»дирлар, шунинг учун ҳам уларни шаҳарнинг устки қисмида жойлаштиришга ҳожат йўқ. Нима учун кинотеатрни ер остида қуриш мумкинлигини тушунтириш қийин, нима учун архивларга ер устида минглаб квадрат метр майдонлар ажратиб берилади? Аҳолига хизмат кўрсатишнинг ҳар қандай корхонасини ернинг остки қисмида жойлаштириш мумкин бўлган шаҳар элементлари қаторига қўшиш мумкин.

Фикрлар қизиқарли, лекин афсонавий эмасмикин? Ер остида кинотеатр жойлаштирилса?!...

Ана шу фикрда ҳеч қандай афсона йўқ. Ўнлаб шаҳарларда бундай ер ости иншоотлари бор. Нью-Йоркда, масалан, савдо маркази ер остида чўзилиб кетган, Токиода уй-жой кварталлари остидан кенг шовқинли кўча ўтказилган. Москвада Чертаново ва Лебедь янги микрорайонларида гаражлар ва маиший хизмат комплекслари ер остига кўчиб ўтган. Грузиянинг Квареллей шаҳрида ер остки вино омбори қурилган, Алавердида эса (Арманистон) катта кинотеатр ер остида муваффақиятли ишлаб турибди. Мутахассисларнинг ҳисобларига кўра, савдо, маиший хизмат корхоналарининг ер остки шароитидаги фаолиятидан олинадиган фойда ер устидаги фойдадан 20 процент юқори. Бизнинг жазирамали иқлим шароитимизда кинотеатр ёки кутубхоналар ер остига жойлаштирилса қанчалик қулай бўлишини тасаввур қилиб кўринг!

Шаҳримизнинг умумий ташқи қиёфасини ҳеч қандай безамайдиган бино ва иншоотларни дадиллик билан ер остига бемалол жойлаштириш мумкин. Масалан, бугунги кунда тўрт қаватли биноларни эгаллаб турган автомат телефон станцияларини, ёки электр подстанцияларни олиб кўрайлик. Спорт заллари, бозорлар, кир ювиш хоналари ер остида жуда ҳам чиройли жойлашиши мумкин. Гаражлар ҳақида гапириб ҳам ўтирмайман. Агарда қўйиб бериладиган бўлса, улар яқин орада уй-жой биноларига қараганда жуда катта территорияни эгаллаб кетадиганга ўхшайди.

Тошкент бош плани мутахассисларининг ишлаб чиққан тавсияномалари билан танишиб чиқдим. Уларнинг кўпчилиги яқин келажакда ҳаётга татбиқ этилади. Булар Хадра ва Халқлар дўстлиги майдони, «Болалар дунёси» магазини ва ниҳоят Вокзал олди майдонидаги ер ости кенгликлардан фойдаланишнинг лойиҳаларидир... Бу ерларда янги-янги ўтиш йўллари ва транспорт тоннеллари, ер ости кафетерийлари, гаражлар, магазинлар жойлашади.

Тошкентнинг ер ости трассалари бўйлаб экскурсияни А. ТЮРИКОВ олиб борди.

СУРАТДА: Хадра майдонидаги ер остки ўтиш йўли. А. Жданов фотолари.

Меросимиз шайдолари

ОҲАНГЛАР ХАЗИНАСИ

Мўъжазгина хона ўртасидаги столда эски граммофон турибди. Уй соҳиби қутиларда, жавонларда тахланиб ётган пластинкалардан бирини қўлига олади. Йиллар ўтиши билан сарғайган қоғозидан, устидаги эскича рус ва араб ҳарфидаги ёзувлардан пластинканинг жуда қадимийлиги билиниб турибди.

— 1902 йилда буюртма бўйича Ригада ёзилган,— изоҳ беради уй соҳиби.

Сал ўтмай граммофоннинг печак гулига ўхшайдиган карнайидан Мулла Тўйчи ҳофизнинг вазмин, юракларни титратувчи овози янграйди. У «Дилхирож» қўшиғини ижро этмоқда. Хаёл сизни беихтиёр ўша даврга, граммофон ақлга сиғмайдиган бир мўъжиза бўлиб туюлган замонларга етаклайди. Бутун вужуди қулоққа айланиб, сеҳрли қутичага маҳлиё бўлган, «ичида одами бормикан деб» шивирлашаётган боболарни кўргандек бўласиз. Чиндан ҳам бу мўъжиза, инсониятнинг буюк кашфиётларидан бири эди...

Келинг, уй соҳиби билан танишайлик. У Ўзбекистон телевидениеси ва радиоси халқ чолғу асбоблари оркестрининг яккахон ашулачиси Зокиржон Султонов. Унинг ижросидаги жарангдор ва ёқимли қўшиқлар санъат мухлисларига яхши таниш. Аммо у кейинги йилларда бошқа бир иши билан кўпчилик эътибори ва ҳурматини қозонди. У коллекционер. Лекин ҳозирги пайтда урф бўлганидек марка ҳам, эски тангалар ҳам, нишонлар ҳам йиғмайди. У овоз йиғади. Санъатимиз тарихида ўчмас из қолдирган хонанда ва созандаларнинг овозини тўплайди. Кичиккина хонасида уюм-уюм бўлиб турган ленталар, пластинкалар, кассеталар чинакам оҳанглар хазинасидир.

— Агар бирор ерда ўзим илгари билмаган ноёб пластинка ёки ёзув борлигини эшитиб қолсам, уйқум келмайди,— дейди Зокир ака,— уни қўлга киритгунча тинчимайман. Одамларнинг ўзи ҳам менга кўмаклашади, қадимий пластинкаларни олиб келиб беришади ёки у бор жойни хабар қилишади. Яқинда бир йигит телефон қилиб, марҳум отасининг ашёлари орасида жуда кўп қадимий пластинкалар борлигини ва уларни менга беришга розилигини билдирди...

Оҳанглар хазинаси йил сайин бойиб боряпти. Бугунги кунда бу коллекцияда ўнлаб кекса санъат усталарининг қўшиқлари бор. Ҳожи Абдулазиз, Домла Ҳалим, Ҳожи Там-Там, Эрка қори, Ҳамроқул қори, Мулло Шожалил, Содирхон Бобошарипов, Бобохонов, Бобоқул Файзуллаевлар ижро этган наволар, Юсуфжон қизиқ ва Охунжон қизиқнинг ажойиб ҳангомалари, Тамарахоним, Ҳалима Носирова, Мукаррама Турғунбоева, Қобил қори Сиддиқов, Ғулом қори Ғаниев, Маъмуржон Узоқов, Жўрахон Султонов, Озод Абдуллаев, Муҳиддин Қориёқубов, Карим Зокиров, Назира Аҳмедова ва бошқалар ижросидаги куй ҳамда қўшиқлар фикримиз далили бўла олади. Уларнинг ҳар бири маданиятимиз тарихининг ўзига хос саҳифасини ташкил этади.

Маълумки, вақт ўтиши билан пластинка эскиради, унинг чизиқлари бузилади, кир босади, натижада, ёзилган овоз яхши эшитилмайди. Фақат махсус устахоналардагина уни реставрация қилиш мумкин. З. Султонов қўлга киритган пластинкаларини реставрация қилдириб, ундаги қўшиқларни магнит плёнкаларга ёзиб олади. Шундагина пластинканинг тасодифан синиб кетиши ёки бузилишидан чўчимаслик мумкин. Сўнгра уни шифрлаб, жавонга олиб қўяди.

Зокир Султоновнинг бу қизиқиши бошланганига кўп йил бўлди. Балки санъатга ҳавас туғилган кундан бошланган бўлса ажаб эмас. Бу хонанданинг ижрочилик маҳорати такомилига ҳам таъсир этмай қолмади, албатта. Шунинг учун ҳам санъаткор ўзининг бутун бўш вақтини ана шу ишга сарфламоқда. Бу оддий коллекционерлик эмас, балки маданиятимиз тарихи саҳифаларини, қўшиқчилик санъатимизнинг ноёб дурдоналарини унутилишдан сақлаш йўлидаги олижаноб фаолият ҳамдир. Зотан, ҳар бир пластинка, ҳар бир ёзувнинг ўзига хос тарихи бор.

— Мана бу қўшиқлар 1935 йилда Лондонда ёзилган,— дейди Зокиржон ака устига ажнабий тилда ёзувлар битилган қадимий пластинкани қўлига олиб,— ўшанда ўзбек санъаткорларидан бир группаси Англияда гастролда бўлган. Айниқса, Тамарахоним ижросидаги қўшиқлар катта қизиқиш билан кутиб олинган. Матбуотда уни «Шарқ марвариди» деб ёзишган. Гастроль тугагач, санъаткорларга биттадан пластинка тақдим этишибди. Унда Тамарахоним ижросидаги «Галдир» ва «Нозигим» қўшиқлари бор экан. Атиги бир нечтагина бўлган пластинканинг бири шу...

Пластинка ва ёзувлар шифри битилган дафтарни варақлаймиз. Унинг баъзи саҳифаларида оҳанглар хазинаси билан танишган кишиларнинг юрак сўзлари қайд этилган. Қуйидаги сўзларни СССР халқ артисти Ҳалима Носирова ёзган:

«Истеъдодли санъаткор Зокиржон Султонов тўплаган ушбу ноёб хазина ўзбек музика маданияти ривожига ўз ҳиссасини қўшиши шубҳасиз».

СССР халқ артисти Аҳмад Бобоқулов, Б. Исҳоқова, Н. Шаулов, А. Солиевлар эса Тожик мақомчилар ансамбли коллективи номидан шундай деб ёзишибди:

«Тожик телевидениеси ва радиоси мақомчилари, музика редакцияси ҳамда фонотека коллективи номидан ўртоқ З. Султоновга чуқур миннатдорчилик билдирамиз. Чунки бизнинг фонотекамизга Содирхон Бобошарипов, Султонов, Муллоқандов ва бошқа ажойиб хонандаларнинг ноёб ёзувларини берди. Бу билан унутилаётган санъат дурдоналарини хотирамизда тиклашга ёрдам берди».

Дафтардаги бундай ёзувлар анчагина. Улар санъаткор фаолиятининг янги қирраси нечоғлик аҳамиятли эканлигини кўрсатиб турибди. Хўш, бу коллекциядан қандай фойдаланиляпти? Маълумки, ҳар қандай хазина ҳам инсонга хизмат қилгандагина ҳақиқий қимматга эга бўлади. Афсуски, Зокир Султонов тўплаган катта бойлик ҳамон яширин қолиб келяпти. Радио ва телевидениеда машҳур санъаткорлар ижодига оид эшиттириш ҳамда кўрсатувлар уюштирилса, грампластинкалар заводи эса кекса хонандаларнинг альбомларини тайёрласа, айни муддао бўлур эди. Тарихий мавзудаги спектакллар ва кинофильмларда бу ёзувлар қанчалар муҳим аҳамият касб этишини айтиб ўтирмаса ҳам бўлади.

Республика маданият министрлиги ҳамда композиторлар союзи санъат заҳматкаши учун етарли шарт-шароит яратиб берса ва у тўплаган хазинадан самарали фойдаланиш бўйича зарур тадбирлар белгиласа айни муддао

Н. МУҲАММАДИЕВ.

СУРАТЛАРДА: З. Султонов янги топилган пластинкаларни эшитиб кўрмоқда; коллекциядаги қадимий пластинкалардан бири.

• Фан—ишлаб чиқаришга

КЎП ВАЗИФАЛИ ЎҒИТ

Ўзбекистон ССР фанлар академияси химия институтининг олимлари рецепти билан тайёрланган аммофоснинг бир неча турдош «касби» бор. У асосий вазифаси—тупроқни ўғитлаш, уни серазот ва серфосфор қилишидан ташқари бевосита экиннинг ўзига ҳам таъсир кўрсатиб, ўсиш стимулятори ролини ҳам бажаради, шунингдек бегона ўтларни қуритади.

Бунга сабаб унинг таркибида физиологик актив бирикма —тиокарбамид бўлиб, ундан қишлоқ хўжалигида турли мақсадларда кўпдан бери фойдаланиб келмоқда. Тошкент области хўжаликларининг картошка даласида ўтказилган синовларнинг кўрсатишича, тиокарбамид қўшилган аммофос солинган ердаги картошканинг етилиши 8—10 кун тезлашади, ҳосилдорлик эса 20 процентга қадар кўпаяди.

Институт олимлари фазилатли ўғитларни йилдан-йилга кўпайтириб бормоқдалар. Таркибида миси бўлган аммофосни Хоразм воҳаси хўжаликларида қўллаш самараси миллион-миллион сўмга борди. Воҳа ерларида мис тақчил бўлганлигидан бу ўғит пахтазор унумдорлигини гектар бошига 3—4 центнер кўпайтирди. Олмалиқ химия заводида ишлаб чиқарилаётган микроэлемент моддалар қўшилган минерал ўғит тадқиқотчилар сарфлаган ҳар бир сўмни халқ хўжалигига ўн баравар кўпайтириб қайтармоқда.

Аммофосга фақат мис эмас, молибден, бор, кобальт, бошқа керакли элемент ёки бирикма ҳам қўшилиши мумкин. Конкрет эҳтиёжга қараб ўғитга керакли қўшимча модда аралаштирилиши илгари бажариб бўлмайдиган вазифаларни агрохимия воситалари билан ҳал этиш истиқболларини очиб беради. Ҳар хил ўғитларга биологик актив моддалар қўшиш имконияти ҳам тадқиқ этилди. Ўғит айрим компонентларининг турли тупроқ билан ўзаро таъсир механизмлари ўрганиб чиқилди. Олимлар дала ҳосилдорлигини кўпайтирувчи пухта ва таъсирли воситалар билан деҳқонларни қуроллантиришни мақсад қилиб қўйган изланишларни тобора чуқурлаштириб бормоқдалар. **(ЎзТАГ).**

•Ҳар тўғрида

ИШБИЛАРМОН ПРОФЕССОРЛАР

Нью-Йорк университетининг талабчан профессор-антропологи Бюттнер-Януш «Наркотикларни чет элдан ташиб келтирмасдан шу жойни ўзида тайёрлаш наҳотки мумкин бўлмаса» деган савол билан ўзига мурожаат қилди. Шу мақсадда у 1976 йилдан бери лабораториясида ўз студентлари ёрдамида синтетик кокаин тайёрлаш ишига бел боғлади. Бюттнер-Януш бу соҳада таниқли мутахассис ёки билимдон конспиратор бўлмаса-да ҳар қалай фабрика-лабораторияни ўша куниёқ ишга тушириб юборди.

Нью-Жерси штатидан бўлган яна бир олим эса ўз студентларини кундалик ҳаёт учун зарур бўлган бошқа бир муаммони тезда ўзлаштириб олишга ўргатди. Шундай қилиб у фақатгина психологиядан дарс бериб қолмай, балки порнографик откриткалар тайёрлаш йўлларини ҳам ўргата бошлади.

Хўш, ҳақиқий фаннинг ўзи қай аҳволда? Ҳамма олимлар ҳам фан учун зарур бўлган муҳим масалаларни ҳал қилиш устида иш олиб боришаяптими? Америка матбуотининг хабар беришича бу масалада ҳам кўзбўямачилик тўлиб-тошиб ётибди. Мана биргина мисол. Слоун-Кеттеринг илмий тадқиқот институтининг олими Уильям Саммерлин оқ сичқонларни қизил рангга бўяб гўё шу билан у терининг кўчириб ўтказиш муаммоси ўзи томонидан ҳал этилганлигини исботламоқчи бўлди. Хўш, нима учун олим била туриб бундай кўзбўямачиликка йўл қўйди? Сабаби унинг мақсади қандай бўлмасин кўпроқ пул тўплашдан иборатдир.

КИЧИК ЖИНОЯТЧИ

Болалар жинояти темаси япон газеталари саҳифаларидан тушмай қолди. Мана улардан баъзилари. Тотига вилоятида истиқомат қилувчи олти ёшли бола бир қизни қудуққа итариб юборган. Хиросимада эса 12 ёшли бола ўз отасини ўлдирмоқчи бўлган. Ямағата вилоятида яшовчи ёш бола онасининг жонига қасд қилган. Қотилликка қўл урмоқчи бўлган бу бола ҳали балоғат ёшига етмаганлиги сабабли ўзи томонидан содир этилмоқчи бўлган бу жиноят учун қонун олдида жавоб бермаслигини яхши билган.

1979 йилда Японияда болалар жинояти ўзининг рекорд кўрсаткичига эришди. Полиция 143158 болани ёки мамлакатдаги умумий болалар сонининг 14,5 процентини ҳибсга олишга мажбур бўлган. Яқингинада полиция архивида сақланувчи ҳужжатларда кўрсатилишича энг ёш қотил 16 ёшли бола ҳисобланарди. Эндиликда эса бу кўрсаткич яна икки ёшга камайди.

Кичик ёшлилар ўртасида содир бўлаётган кўнгилсизликларнинг тобора ортиб бориш сабабларидан бири бу ерда турли хил жиноятлар билан алоқадор бўлган телекўрсатувлар ва шу хилдаги оммавий ахборотларнинг кўплаб пропаганда қилинишидадир. Чиндан ҳам Японияда болалар учун мўлжалланган биронта журнал ёки телевизион программа йўққи, кичик ёшдаги томошабин ундан баҳраманд бўлмасин.

ҒАЛАТИ ТАЖРИБА

Пенни Паттерсон психологияси ҳақида бундан бир неча йил муқаддам жаҳон газеталарида жуда кўплаб материаллар эълон қилинганди. Бу жасур аёл Горилла Когони сўзлатишга ўргата бошлади. Яқинда Англия телевидениеси «Горилла Кого» фильмини намойиш этди. Саккиз йил давомида ҳар куни Горилла билан мунтазам алоқада бўлган Пенни Патерсон Когони кар-соқовлар тилидаги 400 белгини ўзлаштириб олишига эришди. Англиянинг «Дели Миррор» газетасининг ёзишича, маймун бу белгилар ёрдамида ўқитувчиси билан баҳслашибгина қолмай, балки баъзида уни алдашга ҳам ҳаракат қиларди. Бироқ фильмда ҳайвонот олами бўйича мутахассис ролини бажарувчи Дэвид Эттенборо бутунлай бошқача фикрда. Кого Горилласининг муваффақиятлари, — дейди у,— одамлар ўзларининг севимли мушук ва кучукчалари билан юқоридаги белгилар орқали гаплаша оладиган вақт яқинлигидан дарак беролмайди. Бироқ шунга қарамай, Пенни Патерсон ўз тажрибасини давом эттирмоқда. Ҳозир у яна бир маймунни «ўқитмоқда».

ҲОДИСА

Қоидани унутган эди...

Йўл ҳаракатлари қоидасида пиёдаларнинг вазифалари ҳам аниқ белгилаб берилган. Жумладан, улар кўчанинг қатнов қисмидан ер ости ўтиш йўллари, ер устидаги пиёдалар учун мўлжалланган кўприклар орқали ўтишлари, йўлларнинг белгилаб қўйилган жойларидан ёки «Пиёдалар ўтиш жойи» деган белги остидан ўтишлари керак. Агар бундай белгилар бўлмаса, чорраҳадаги тротуар йўлидан ўтишлари керак.

Вячеслав Косих Ш. Руставели кўчасининг пиёдалар учун ўтиш жойи бўлмаган қисмини кесиб ўтаётганда ана шу оддий қоидани унутиб қўйди. Аксарият, бундай ҳоллар ачинарли тугайди. В. Косих билан ҳам шундай бўлди. Уни Верешчагин бошқариб келаётган ГАЗ-24 маркали 65—17 номерли автомобиль уриб йиқитди, бош мияси қалқиган ҳолда касалхонага келтирилди.

Бу тасодифнинг келиб чиқишига Косих ўзининг «паришонхотир»лигини сабаб қилиб кўрсатди. Аслида эса, унинг кайфи бўлган. Вино ичиб боши гангиган В. Косих эҳтиётсизликнинг ана шу оддий томонини унутиб қўйди. Шу сабабли унинг соғлиғига путур етди.

О. КОЛЬЦОВ.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/III да **Келинлар қўзғолони**, 12/III да **Соқов рицарь**, 13/III да **Истеҳком**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 12/III да **Зеби-зебона**, 13/III да **Чоллар ва кампирлар**.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/III да **Отасининг қизи** (19.00), 13/III да **Баҳбашара ёҳуд Эзоп**.

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— **МОСКВА КАТТА ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ.**

КИНО

11 МАРТДА

КИНОЛЕНИННОМА

«ПАРИЖДА БИРИНЧИ МАРТА» (хроникал-ҳужжатли) — **Қозоғистон** (20.00).

«БЛОКНОТДАН БИР ВАРАҚ» — (хроникал-ҳужжатли) — **Восток** (10.30).

«ЛЕНИН ПОЛЬШАДА» (бадиий) — **Искра** (14.00).

«РЕВЛЮЦИЯ ҲАҚИДА ХОТИРА» (хроникал-ҳужжатли) — **Искра** (14.00).

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«АСРЛАРГА ТЕНГ ЙЎЛ» — **Навоий номли.**

«ФАЛАСТИНЛИКЛАР: ЯШАШ ҲУҚУҚИ» — **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги номли.**

«ШАМОЛНИ КИМ ЭКАДИ?» — **Фестиваль.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«КУЗГИ МАРАФОН» — **Санъат саройи** (15, 17, 18.40, 20.30, телефон: 44-39-51). **Чайка** (жуфт соатларда, телефон: 77-06-20), **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (жуфт соатларда, телефон: 78-47-25), **Қозоғистон** (тоқ соатларда, телефон: 35-24-92), **Дружба** (тоқ соатларда, телефон 66-15-75), **Восток** (катта зал, жуфт соатларда, телефон: 91-14-23), **Москва** (тоқ соатларда, телефон: 33-05-01), **Нукус** (тоқ соатларда, телефон: 46-70-69).

«ЭРТАЛАБКИ КЎРИК» — **Қозоғистон** (жуфт соатларда), **ВЛКСМ 30 йиллиги номли** (жуфт соатларда), **Ҳамза номли** (жуфт соатларда, телефон: 91-10-51), **Дружба** (жуфт соатларда).

«КЎҲНА КОМЕДИЯ» — **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги номли** (тоқ соатларда), **Мир** (тоқ соатларда), **Искра** (14, 16, 19.45).

«БАҲОРГИ ЙЎЛЛАНМА» — **Восток** (кичик зал, 18.20, 21.00).

«ГАПЛАШИБ ОЛАЙЛИК, АКА...» — **Лисунов номли** (17, 20.00, телефон: 96-34-02).

«МОСКВА КЎЗ ЁШЛАРГА ИШОНМАЙДИ» — **Чайка** (16, 19.30, 21.00).

12 МАРТДА

КИНОЛЕНИННОМА

«ПАРИЖДА БИРИНЧИ МАРТА» (хроникал-ҳужжатли) — **Қозоғистон** (20.00).

«ЛЕНИН ПОЛЬШАДА» (бадиий) —**Искра** (14.00).

«РЕВОЛЮЦИЯ ҲАҚИДА ХОТИРА» (хроникал-ҳужжатли) — **Искра** (14.00).

«ОНА САДОҚАТИ» (бадиий) — **Восток** (10.30).

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«АСРЛАРГА ТЕНГ ЙЎЛ»— **Навоий номли.**

«ФАЛАСТИНЛИКЛАР: ЯШАШ ҲУҚУҚИ»— **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги номли.**

«ШАМОЛНИ КИМ ЭКАДИ?»— **Фестиваль.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«КУЗГИ МАРАФОН» —**Санъат саройи** (11, 13, 15, 17, 18.40, 20.30, телефон 44-39-51), **Чайка** (жуфт соатларда, телефон 77-06-20), **Қозоғистон** (тоқ соатларда, телефон 35-24-92), **Дружба** (тоқ соатларда, телефон 66-15-75), **ВЛКСМ 30 йиллиги номли** (жуфт соатларда, телефон 33-44-52), **Восток** (катта зал, жуфт соатларда, телефон 91-14-23), **Москва** (тоқ соатларда, телефон 33-05-01), **Нукус** (тоқ соатларда, телефон 46-70-69).

«ЭРТАЛАБКИ КЎРИК»— **Қозоғистон** (жуфт соатларда), **Ҳамза номли** (жуфт соатларда, телефон 91-10-51), **Дружба** (жуфт соатларда).

«КЎҲНА КОМЕДИЯ» — **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги номли** (тоқ соатларда), **Мир** (тоқ соатларда), **Искра** (14, 16, 19.45).

«БАҲОРГИ ЙЎЛЛАНМА» — **Восток** (кичик зал, 11, 13.30 16, 18.20, 21.00).

«ГАПЛАШИБ ОЛАЙЛИК, АКА...» **Лисунов номли** (11, 14, 17, 20.00 телефон 96-34-02).

«МОСКВА КЎЗ ЁШЛАРГА ИШОНМАЙДИ»— **Чайка** (16, 19.30, 21.00).

Ўзбекистон Давлат филармонияси

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

13 МАРТ СОАТ 19.00 ДА

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист

ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА

ИШТИРОКИДА

КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Қувондиқ ИСКАНДАРОВ, Шариф СУЛТОНОВ, Мўътабар ЙЎЛДОШЕВА

Солистлар: Нуриддин ҲАЙДАРОВ, Отамурод ҲОЖИЕВ, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Нуржаҳон САТТОРОВА, Бекажон ҲАЙИТОВА, Муҳаббат КУБАНОВА, Роза КАРИМОВА, Ражаб ИСМОИЛОВ, Комилжон РАҲИМОВ.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Музика раҳбари—Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Салоҳиддин ТЎХТАСИНОВ.

Программани—Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ғулом ТОЖИАЪЛОЕВ олиб боради.

Билетлар концерт зали кассасида соат 14.00 дан сотилади.

ТУРИСТ

ТОШКЕНТ САЁҲАТ ВА ЭКСКУРСИЯЛАР БЮРОСИ

МАРТ — АПРЕЛЬ ОЙЛАРИДА

ҚУЙИДАГИ САМОЛЁТ МАРШРУТЛАРИ БЎЙИЧА

САЁҲАТГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ — ЛЕНИНГРАД — ТАРТУ —ТОШКЕНТ — 24 мартдан 13 кунга. Путёвка баҳоси — 232 сўм.

ТОШКЕНТ — ЛЕНИНГРАД — ВИЛЬНЮС — ТОШКЕНТ — 4 апрелдан 14 кунга. Баҳоси — 224 сўм.

ТОШКЕНТ —ЛЕНИНГРАД (Репино) **— ТОШКЕНТ — 19 март ва 18 апрелдан 10 кунга. Баҳоси 210 сўм.**

ТОШКЕНТ — РАДВИЛИШКИС — ПАЛАНГА —ТОШКЕНТ — 30 мартдан 14 кунга. Баҳоси — 260 сўм.

ТОШКЕНТ — КЛАЙПЕДА — ТОШКЕНТ — 24 мартдан 10 кунга. Баҳоси — 246 сўм.

ТОШКЕНТ— ПЯРНУ —ТОШКЕНТ — 11, 31 март ва 20 апрелдан. Баҳоси— 202 сўм.

ТОШКЕНТ —КИЕВ —ТОШКЕНТ — 13 апрелдан 10 кунга. Баҳоси— 212 сўм.

ТОШКЕНТ — НОВИЙ АФОН — ТОШКЕНТ — 18 март ва 17 апрелдан 20 кунга. Баҳоси — 193 сўм.

ТОШКЕНТ —СОЧИ—ТОШКЕНТ— 31 март, 7, 21 ва 28 апрелдан 20 кунга. Баҳоси 242 сўм.

ТОШКЕНТ — КИСЛОВОДСК — ТОШКЕНТ — 16 март, 6 ва 27 апрелдан 20 кунга. Баҳоси — 210 сўм.

ТОШКЕНТ —АДЛЕР — ТОШКЕНТ — 2 март ва 12 апрелдан 20 кунга. Баҳоси — 226 сўм.

ПУТЕВКАЛАРНИ СОТИБ ОЛСАНГИЗ, СИЗ ОВҚАТЛАНИШ, ЯШАШ, ЭКСКУРСИЯЛАР ҲАМДА БОРИШ-КЕЛИШ УЧУН БИЛЕТЛАР ХАРИД ҚИЛИШ ТАШВИШЛАРИДАН ҚУТУЛАСИЗ.

ФАБРИКА-ЗАВОД МАҲАЛЛИЙ КОМИТЕТЛАРИНИНГ РАИСЛАРИ, КОРХОНАЛАР, МУАССАСАЛАР, КАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ САЁҲАТ ВА ЭКСКУРСИЯЛАР БЮРОСИ

1980 ЙИЛДА ПУТЕВКАЛАРНИ СОТИШ УЧУН

ШАРТНОМАЛАР ТУЗМОҚДА.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Парадлар хиёбони, 5-уй. Телефон 39-13-59.

ТЕЛЕВИЗОР ЭКРАНИДА

11 МАРТ — СЕШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

15.00 Янгиликлар. 15.20 «Беш йиллик байроқдорлари». Ҳужжатли фильмлар программаси: «Пойтахтнинг Перов райони» (Ҳужжатли фильмлар Марказий студияси), «Ютуқ омиллари» (Свердлов киностудияси). «Одамларга ҳадя этилган нур» (Ереван). 16.20 «Жонажон табиат». 16.40 Л. Бетховен. 2-симфония, ремажор. 17.20 В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигига. «Ленин қадамжолари бўйлаб». «Давр тоғлари оша». Ҳужжатли фильм. (Ҳужжатли фильмлар марказий студияси). 18.00 «Эргирон» Чукот-эскимос Давлат ашула ва рақс ансамблининг концерти. 18.25 «Орлёнок» телестудияси ёш мухбирларининг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Олий Советининг депутати, электровоз машинисти С. Е. Яцков билан учрашуви. 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 СССР халқ артисти А. Борисов, А. П. Чехов ҳикояларини ўқийди. 20.15 «Давранн кенг олинг». Эстрада программаси. 21.30 «Время» информацион программаси. 22.00 Хоккей бўйича СССР чемпионати. «Спартак»— МАСК. В. И. Ленин номли Марказий стадионнинг спорт саройидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтда (22.40)—«Дунё воқеалари». Информацион кўрсатув.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I.

18.15 Кўрсатувлар программаси. 18.20 «Сўз кетидан сўз келар». Мактабгача ёшдаги болаларни рус тилида сўзлашишга ўргатиш (такрорий). 18.45 Мактаб ўқувчилари учун «Нурафшон давра» (рус.). 19.10 «Миллионлар ленинча университети». «В. И. Лениннинг назарий мероси». 19.30 «Ахборот» информацион программаси (рус.). 19.45 «Оламга боқ». Телефильм. 19.55 Ф. Белялов куйлайди. 20.30 «Ахборот» информацион программаси. 20.50 Т. Мамедова ва Т. Сайдуллаев куйлайди. 21.30 Москва. «Время» информацион программаси. 22.00 «Илғор тажриба мактаби». 22.20 Ғалабанинг 35 йиллигига. «Генерал Раҳимов». Бадиий фильм. 23.55 Кўрсатувлар программаси.

12 МАРТ — ЧОРШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

9.00 «Время» информацион программаси. 9.40 Эрталабки гимнастика машғулотлари. 10.05 «Фил ва арқон». Бадиий фильм. «Союздетфильм», 1945 й. 10.50 «Киносаёҳатчилар клуби». Кўрсатув тугагач (11.50)— Янгиликлар.

15.00 Янгиликлар. 15.20 «Меҳнатинг—иқболинг». Кинопрограмма. «Митрофан Батиш ва адабий ҳаракат» (Экран). «Амалий гап» (Минск). 16.00 «Звездочёт». Телевизион журнал. 16.45 «Горнчилар, қаердасиз?» 17.15 «Рус тили». 17.45 «Ёшлар адреслари». 18.45 «Фан оламида». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 С. Прокофьев ва П. Сарасате асарларини Бутуниттифоқ ва Халқаро конкурслар лауреати А. Корсаков ижро этади. 19.45 «Беш йиллик байроқдорлари». 20.00 В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги олдидан. «Ишонч». Бадиий фильм. СССР ва Финляндиянинг биргаликдаги маҳсулоти, 1976 й. 21.30 «Время» информацион программаси. 22.05 «Нежданова кўчасида». Танаффус пайтида (22.40)— «Дунё воқеалари». Информацион кўрсатув.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I.

11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 «Атом тузилиши», Физикадан ўқув кўрсатуви. 12.00 «Саша Ковалевнинг дарси». Телефильм (рус.). 12.30 «Атом тузилиши». Физикадан ўқув кўрсатуви (рус.). 13.00 Ғалабанинг 35 йиллигига. «Генерал Раҳимов». Бадиий фильм. 18.15 Кўрсатувлар программаси. 18.20 «Эзгу орзу». Болалар учун мультфильм. 18.30 «Пионер дружиналари Бутуниттифоқ маршида». 19.00 «Иқтисод ва тежамкорлик учун. Нефть инспекция экрани» (рус.). 19.30 «Ахборот» информацион программаси (рус.). 19.45 Абу Али ибн Сино таваллудининг 1000 йиллигига. «Ўзбек шарқшуносларининг ишларида олим образи». 20.15 «Денгиз қурамиз». Ҳужжатли фильм («Ўзбектелефильм»). 20.30 «Ахборот» информацион программаси. 20.50 «Дилда баҳор». Концерт. 21.30 Москва. «Время» информацион программаси. 22.05 «Кўзилатиш кампанияси—масъулиятли давр». 22.20 Телевидение экранида биринчи марта. «Тихомировнинг фожиаси». Бадиий фильм. 23.55 Кўрсатувлар программаси.

II.

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20.25 Эстетика асослари. «Социалистик реализм — совет санъатининг ижодий методи» (рус). 21.05 Ота-оналар учун консультация. 21.35 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Назарий механика. 22.35 «Машаққатли йол». Телевизион ҳужжатли фильм (рус.).

Тошкент шаҳар Ободонлаштириш бош бошқармасининг Шаҳар ёритиш конторасн коллективи Шаҳар ёритиш конторасининг бошлиғи С. А. Толиповга онаси

Каромат ОРТИҚОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзил изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ», («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент — П, Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат — 33-57-02, бўлимлар: партия турмуши — 32-53-66; саноат 32-53-83; қурилиш 32-58-85; шаҳар хўжалиги — 32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ — 32-54-19; фан мактаб ва олий ўқув юртлари—32-53-10; адабиёт ва санъат—32-56-81; ахборот — 33-28-95, спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари — 32-58-85; хатлар — 33-29-70; эълонлар бўлими — 33-81-42; нашриёт диспетчери 32-78-94 нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50.

11 МАРТ, 1980 й. Р— 07125. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр Б—2082. 5